

Yrityksen perustamisen erot Suomen ja Viron välillä

Nella Pihkanen & Julia Saarikoski

Tekijä(t) Nella Pihkanen, Julia Saarikoski	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Opinnäytetyön otsikko Yrityksen perustamisen erot Suomen ja Viron välillä	Sivu- ja liite- sivumäärä 38+22
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä vertailtiin yrityksen perustamisen eroja Suomen ja Viron välillä. Pää tavoitteena oli saada kuva yrityksen perustamisen eri vaiheista ja toimintaympäristöistä Suomessa ja Virossa sekä selvittää niiden mahdollisia eroavaisuuksia. Opinnäytetyö toteutettiin sen tekijöiden oman kiinnostuksen pohjalta yrittäjyyttä kohtaan.</p> <p>Teoreettisessa viitekehyksessä perehdyttiin yrityksen toimintaympäristöön Suomessa ja Virossa PESTE- analyysiä hyväksi käyttäen. Lisäksi yrityksen perustamisen prosessit käsiteltiin erikseen Suomen ja Viron osalta lähtien yritysmuodoista yrityksen perustamisen eri vaiheisiin, lupiin ja ilmoituksiin sekä kirjanpitoon, tilintarkastukseen ja verotukseen.</p> <p>Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista tutkimusotetta ja suomalaisten sekä virolaisten yrittäjien haastatteluja yritystoimintaan liittyvissä kysymyksissä. Haastattelujen avulla saatiin kuva siitä millaisia ajatuksia ja mielipiteitä yrittäjillä on yrityksen perustamisesta ja yritystoiminnan ympäristöstä Suomessa ja Virossa. Tiedonkeruumenetelmänä haastatteluissa käytettiin teemahaastatteluja, joihin osallistui viisi yrittäjää. Yhdellä yrittäjällä oli yritystoimintaa sekä Suomessa että Virossa.</p> <p>Tutkimuksen mukaan yrityksen perustamisessa on joitakin pieniä eroja Viron ja Suomen välillä mutta ei merkittävässä määrin. Suurimmat eroavaisuudet yrityksen perustamisesta ja yrittäjyydestä löytyivät tutkimuksen mukaan yrityspolitiikasta, byrokratiasta ja verotuksesta. Yrityspolitiikka nähdään Virossa enemmän yrittäjää suosivana ja tukevana kuin Suomessa ja byrokratiata sekä verotusta pidetään kauttaaltaan kevyempänä Virossa Suomeen verrattuna.</p>	
Asiasanat Suomi, Viro, yrityksen perustaminen, toimintaympäristö, eroavaisuudet	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	PESTE – analyysi Suomesta ja Virosta toimintaympäristönä	3
2.1	Suomen poliittinen ympäristö	3
2.2	Suomen taloudellinen ympäristö	5
2.3	Suomen sosiaalinen ympäristö	6
2.4	Suomen teknologinen ympäristö	7
2.5	Suomen ekologinen ympäristö	7
2.6	Viron poliittinen ympäristö	9
2.7	Viron taloudellinen ympäristö	10
2.8	Viron sosiaalinen ympäristö	12
2.9	Viron teknologinen ympäristö	13
2.10	Viron ekologinen ympäristö	14
3	Yrityksen perustaminen Suomessa	15
3.1	Yritysmuodot Suomessa	15
3.1.1	Avoin yhtiö	15
3.1.2	Kommandiittiyhtiö	16
3.1.3	Osakeyhtiö	16
3.1.4	Osuuskunta	17
3.1.5	Yksityinen elinkeinonharjoittaja, toiminimi	17
3.2	Yrityksen perustamisen vaiheet Suomessa	17
3.3	Luvat ja ilmoitukset viranomaisille Suomessa	19
3.4	Kirjanpito ja tilintarkastukset Suomessa	20
3.5	Verotus Suomessa	21
4	Yrityksen perustaminen Virossa	23
4.1	Yritysmuodot	23
4.1.1	Rajavastuu-yhtiö	23
4.1.2	Julkinen osakeyhtiö	24
4.1.3	Avoin yhtiö	24
4.1.4	Kommandiittiyhtiö	24
4.1.5	Osuuskunta	25
4.1.6	Sivuliike	25
4.1.7	Yksityinen liikkeenharjoittaja	25
4.2	Yrityksen perustamisen vaiheet Virossa	25
4.3	Luvat ja ilmoitukset	27
4.4	Kirjanpito ja tilintarkastus	28
4.5	Verotus	29
5	Tutkimus	30

5.1	Tutkimusmenetelmät.....	30
5.2	Tutkimusmenetelmän valinta.....	31
6	Toimintaympäristöjen vertailu Suomessa ja Virossa.....	33
6.1	Poliittisen ympäristön vertailu.....	33
6.2	Taloudellisen ympäristön vertailu.....	34
6.3	Sosiaalisen ympäristön vertailu.....	34
6.4	Teknologisen ympäristön vertailu.....	35
6.5	Ekologisen ympäristön vertailu.....	36
7	Yrityksen perustamisen vertailu Suomen ja Viron välillä.....	38
7.1	Yritysmuotojen vertailu.....	38
7.2	Yrityksen perustamisen vaiheiden vertailu.....	39
7.3	Lupien ja ilmoitusten vertailu.....	39
7.4	Kirjanpidon ja tilintarkastuksen vertailu.....	39
7.5	Verotuksen vertailu.....	40
8	Yhteenveto ja johtopäätökset.....	41
	Lähteet.....	43
	Liitteet.....	51
	Liite 1. Haastattelukysymykset.....	51

1 Johdanto

Virossa elää noin 7000 Suomen kansalaista, joista useimmat ovat maahan lähetettyjä työntekijöitä tai yrittäjiä. Liiketoiminnan siirtäminen ja yrityksen perustaminen Viroon tuntuu kiinnostavan suomalaisia yhä enemmän ja enemmän. Tilitoimisto TietoAkseli Oy:n toimitusjohtaja Mikko Akselin kertoo Suomen Yrittäjien haastattelussa 12.1.2015 suomalaisten yrittäjien haikailevan Viron verohelpotusten perään: ”Lähes päivittäin joku kysyy, että onko mahdollista muuttaa Viroon ja harjoittaa liiketoimintaa siellä, Akselin kertoo Yrittäjäsanomille.” (Suurlähetystö 2016.)

Vastaavasti Ylen MOT kertoo 11.9.2014 julkaisemassaan artikkelissaan virolaisia työskentelevän Suomessa jo arviolta 100 000. Lisäksi artikkelissa kerrotaan, että laittomasti Suomessa työskentelevien määrää on edes mahdotonta arvioida, joten todellisuudessa virolaisten työntekijöiden määrä voi olla vielä arvioitua enemmän. Elinkeinoelämän Keskusliiton selvityksen mukaan Suomessa toimi vuonna 2010 arviolta noin 1160 yrittäjää, jotka puhuivat äidinkielenään viroa. (Vuorinen 2012, 26.)

Suomi tuntuu vetävän puoleensa virolaisia ja Viro puoleensa suomalaisia. Suomessa työskentelee suuri määrä virolaisia erityisesti rakennus – ja teollisuusalalla, joista monet myös yrittäjinä. Suomi työympäristönä on houkuttellut jo useampien kymmenien vuosien ajan työvoimaa Baltiasta, kun taas suomalaisten yrittäjien karkaaminen Viroon on yleistynyt vasta tällä vuosikymmenellä. Viro työympäristönä puolestaan on alkanut kiinnostaa suomalaisia vasta viime vuosien aikana ja mediastakin on useaan otteeseen voinut lukea suomalaisten IT-osaajien olevan Virossa tällä hetkellä erittäin haluttua työvoimaa.

Opinnäytetyön aihe valikoitu sen tekijöiden kiinnostuksesta yrityksen perustamista ja yrittäjyyttä kohtaan. Tutkimusvastuut jakautuivat siten, että pääasiassa Julia Saarikoski tutki yrittäjyyttä Suomessa ja Nella Pihkanen yrittäjyyttä Virossa. Vastuun jakautuminen muodostui opinnäytetyön tekijöiden oman kiinnostuksen ja osaamisen mukaan. Julia Saarikoski on yrittäjäperheen lapsena nähnyt suomalaista yrittäjyyttä läheltä ja itsekin kiinnostunut yrittäjyydestä ja siihen liittyvistä mahdollisuuksista. Viron yrittäjyyden tutkiminen puolestaan oli Nella Pihkasen vastuulla, koska hän on viron kielen taitoinen sekä kiinnostunut työskentelystä ja yrittämisestä Virossa.

Opinnäytetyön yhteisenä tavoitteena oli selvittää, kuinka paljon eroja yrittäjäksi ryhtymisessä Suomen ja Viron välillä todellisuudessa on ja miten suomalaiset ja virolaiset yrittäjät näkevät yrittämisen toimintaympäristöt Suomessa ja Virossa. Opinnäytetyömme aihe on lisäksi hyvin ajankohtainen. Yritysten toiminnan siirtäminen Suomesta Viroon on säännöl-

lisin väliajoin nostattanut keskustelua mediassa ja Suomen hallituksen kaavailemat helpotukset yrittäjille toivat nekin uutta näkökantaan tutkimukseen.

2 PESTE – analyysi Suomesta ja Virosta toimintaympäristönä

PESTE-analyysi on analyysimenetelmä, jonka avulla voidaan selvittää jonkin ilmiön tai organisaation poliittista, ekonomista, sosiaalista, teknistä ja ekologista senhetkistä tilaa ja tulevaisuutta. Sana PESTE tulee sanoista poliittinen, ekonominen, sosiaalinen, teknologinen ja ekologinen. **Poliittisten** tekijöiden avulla voidaan tutkailla esimerkiksi lainsäädäntöä, tutkimusta, kehitystä sekä poliittisia päätöksiä. **Ekonomisten** tekijöiden avulla puolestaan voidaan tarkastella vaikkapa talouskehitystä, talouskriisejä ja lama-aikoa, julkista rahoitusta, erilaisia tukia ja ostovoimaa. **Sosiaalisten** tekijöiden piiriin kuuluvat erilaiset arvot, ikärakenne, muuttoliike ja syntyvyys. **Teknologisen** tarkastelun alla voivat olla esimerkiksi informaatio- ja tietoliikenne, erilaiset teknologiset suuntaukset, verkkokaupat ja muu virtuaalimaailma. **Ekologinen** tarkastelu taas voi käsittää vaikkapa seuraavia asioita: kasvihuoneilmiöt, ilmastonmuutoksen, saasteet, jäteongelmat, ympäristötietoisuus sekä infrastruktuurin muutokset. (Laihonen 2015.)

Tulevassa luvussa hyödynnämme PESTE-analyysiä tarkastellessamme Suomen ja Viron toimintaympäristöä yrittämisen kannalta. Tuomme esille merkittävimpiä poliittisia päätöksiä ja poliittiseen ilmapiiiriin liittyviä tekijöitä yrittämisen kannalta. Tarkastelemme talouden tilannetta Virossa ja Suomessa sekä sen vaikutusta yrittäjyyteen kohdemaissa. Sosiaalisten tekijöiden osalta käsittelemme tapakulttuuriin, yrityskulttuuriin sekä sosiaalisiin järjestelmiin liittyviä asioita. Teknologian saralla tuomme esiin uusimpia teknologisia kehitysaskeleita ja niiden vaikutusta yrittäjyyteen ja yrityksen perustamiseen. Ekologisessa tarkastelussa kerromme ympäristöhaitoista sekä suhtautumisesta ympäristöasioihin.

2.1 Suomen poliittinen ympäristö

Viime vuosien hallitusohjelmien, kuten Kiviniemen, Kataisen, Stubbin ja Sipilän tavoitteissa on ollut parantaa yrittäjyyttä. Viimeisen viiden vuoden aikana hallitukset ovat yrittäneet pienentää kynnystä yrittäjyyteen lähtemisessä, vähentää byrokratiaa, saada yrityksiä kasvamaan ja lähtemään tämän myötä myös kansainvälistymään. Esimerkiksi jo Kataisen hallituksen aikana on todettu että Suomi tarvitsee menestyviä yrittäjiä, jotta saadaan Suomi takaisin nousuun. Tällä hetkellä Sipilän hallitusohjelman tavoitteena on myös turvata rahoitus sosiaaliturvassa ja julkisissa palveluissa. Hallitusohjelmat ovat keskittäneet resurssinsa pääosin finanssikriisin voittamiseen ja talouskasvuun. (Valtioneuvosto 2010, 2; Valtioneuvosto 2011, 9; Valtioneuvosto 2015, 10.)

Suomen hallitus aikoo keventää työn verotusta pieni- ja keskituloisilla korottamalla vuonna 2016 työtulovähennystä 450 miljoonaan euroon. Työn verotuksen lisäksi hallitus aikoo

myös keventää ansiotuloveroperusteita niin, että he lieventävät vastaavasti kuluttajaindeksiä. Uusi hallitusohjelma lupaa, ettei palkkatulojen verotuksen tulisi kiristyä millään tulotasolla. Sen sijaan parempituloisten eli ylempien tuloluokkien verotus tulee kiristymään, kun solidaarisuusveron alaraja laskettiin 90 000 eurosta 72 300 euroon vuosien 2016–2017 ajaksi. Verovähennyksiin on luvattu myös muutoksia, kun taas välilliseen verotukseen on tulossa kiristyksiä. Esimerkiksi yksityistenhenkilöiden lahjoitukset korkeakouluille säädetään vähennyskelpoisiksi verotuksessa niin, että vähintään 850 euron ja enintään 500 000 euron lahjoitukset ovat vähennyskelpoisia. Verokiristykset vuodelle 2016 ovat pääosin kohdistuneet välilliseen verotukseen. Esimerkiksi tupakka-, jäte-, ajoneuvo ja lämmitykseen hyödynnettävien työkone- ja voimalaitospolttoaineiden veroa korotetaan. Uuden hallitusohjelman myötä veromuutoksia tulevat kokemaan myös ansiotulojen verotus, asuntolainan ja kotitalouden korkovähennykset, kiinteistö- ja yritysverotus, perintö- ja lahjaverotus, ajoneuvovero ja autovero sekä energiaverotus ja tupakkaverotus. (Hyötytietoa yrityksille 2015; Veronmaksajat 2015.)

Suomen talouspolitiikan linja on saada Suomen talous nousemaan kestäväan kasvuun ja kohentaa työllisyyttä turvaten samalla julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitusta. Hallituksen on tarkoitus tehdä rakenteellisia uudistuksia Suomen talouteen ja sen rakentamiseen, josta pääosin johtuu talouden heikko kasvu ja runsas työttömyys. Muutoksien tulisi edistää yrittäjyyttä, talouskasvua ja ehdottomasti työllisyyttä. Uuden hallituksen talousohjelman tarkoituksena on myös lopettaa velkaantuminen ja vuoteen 2021 mennessä Suomen on tarkoitus lopettaa velaksi eläminen. Jotta Suomi saavuttaisi kestäväan talouden, hallitus on päättänyt laittaa käytäntöön toimenpiteitä, joilla edistetään työllisyyttä ja työn tekemistä tukevaa veropolitiikkaa ja vahvistavia uudistuksia, yrityksen rahoituksen ja yrittäjyyden vahvistamista ja muita kasvua edistäviä panostuksia. (Valtioneuvosto 2015, 8.)

Työn tekemisen ja yrittäjyyden kautta Suomi yrittää saada taloutensa ja työllisyytensä kasvuun. Hallitus on tekemässä toimia, joiden tarkoituksena on vaikuttaa aloittavien yritysten, nopeakasvuisten yritysten ja sukupolvenvaihdosta tekevien yritysten tarpeisiin sekä yrityksen rahoituksen, oman pääoman ja riskinottokyvyn vahvistamiseksi. Myös koulutukseen liittyvät uudistukset otetaan lisäksi huomioon niin, että ne vastaavat työelämän osaamiseen vaadittavia tarpeita, sekä lähentää työelämää ja koulutusta lähemmäksi toisiinsa. Pääosin uuden hallituksen strategisia tavoitteita ovat hyvinvointi ja terveys, kilpailukyky ja työllisyyden lisääminen, koulutuksen ja osaamisen parantaminen, ekologisen tietoisuuden parantaminen ja tietenkin erilaisten toimintatapojen parantaminen. Uuden hallituksen kärkihaasteita ovat tällä hetkellä esimerkiksi työvoimahallinnon uudistaminen, pk-yritysten rahoituksen helpottaminen, koti- sekä ulkomaisten investointien edistäminen, peruskoulutuksen uudistaminen niin että digitaalisuus on suuressa osassa, ikäihmisten

kotihoidon kehittäminen sekä biotalouden ja puhtaiden ratkaisujen edistäminen. (Valtioneuvosto 2015, 10.)

2.2 Suomen taloudellinen ympäristö

Suomen hallitusohjelmien tarkoituksena on viimeisen viiden vuoden aikana ollut edistää talouden vakautta, tasa-arvoa, yhteiskunnallista eheyttä ja kestävän kasvun edellytyksiä. Suomeen iski finanssikriisi vuonna 2008 ja se ajoi maamme talouden syvään taantumaan. Tämä on muuttanut Suomen kasvunäkymiä pidemmälle aikanäkymälle. Tästä lähtien Suomen hallitus on pyrkinyt parhaansa mukaan parantamaan talouttamme ja saada sitä nousuun, vaikka maamme jatkaa vielä tänäkin päivänä velkaantumistaan. Sipilän hallitus aikoo saada talouden tasapainotettua, sillä maamme suurimmat ongelmat ovat pääosin rakenteellisia, joista johtuvat korkea työttömyys ja heikko kasvu. Näin ollen tulevien päätöksien tulisi edistää yrittäjyyden, työllisyyden ja talouden kasvua. (Suomen pankki 2011, 11; Valtioneuvosto 2015, 10.)

Suomen taloudellinen tilanne on selvästikin näkynyt viime vuosina Suomen työttömyystilanteessa. Suomen työttömyysaste vuoden 2015 marraskuussa oli 8,2 prosenttia. Laman vuoksi jotkut työpaikat huutavat lisää työvoimaa, kun taas toisaalla joiltain aloilta löytyy liikatarvetta. Viime vuosina on kuitenkin huomattu, että suurten ikäluokkien lähteminen työelämästä, eli eläköityminen, on alkanut lievittämään työttömyyden kasvua. Vuosituhannen molemmin puolin odotettiin suurten ikäluokkien eläköityminen aiheuttavan suurta työvoimapulaa, mutta tätä ei kuitenkaan tapahtunut. Suurten luokkien eläköityminen ei ole myöskään kovin paljon helpottanut nuorten pääsemistä työmarkkinoille. Tällä hetkellä irtisanomisista tapahtuu niin työuran keskivaiheilla kuin loppuvaiheilla, eikä nuorten ole sen helpompaa päästä sisälle työelämään. Tänä päivänä yrityksiä on vaikea löytää oikeanlaisia työntekijöitä ja avaintekijöitä, vähäisen oikeanlaisen työvoiman ja korkeiden valintakriteerien vuoksi. (Ala-Mettälä 2015; Tilastokeskus 2012; Findikaattori 2016.)

Suomen taloudellinen tilanne ei tällä hetkellä ole ihanteellinen ja sitä koettelee useammat ongelmat. Suomi selviytyi 1990-luvun lamasta ja sen jälkeen maa lähti taas kertaalleen nousuun. Kuitenkin vuonna 2009 Suomi taas kertaalleen järkkäsi taloutensa kanssa, kun Yhdysvaltojen asuntomarkkinat aiheuttivat maailmanlaajuisen finanssikriisin, joka ajoi maailmantalouden taantumaan ja Euroopan omaan velkakriisiinsä. Finanssikriisi vaikutti harvinaisen paljon Suomeen, ja aikaan ennen kriisiä ei ole tutkijoiden mukaan palaamista (Eurooppatiedotus.fi 2012.).

Suomessa elintason ollessa varsin kovalla tasolla, on korkeista hinnoista sekä kustannuksista muodostunut varsin perinteinen ongelma Suomelle. Vientitavaroiden hinnan lasku ja tuontitavaroiden hintojen nousu ovat heikentäneet suuresti yhteistä vaihtosuhdetta. Suomen bruttokansantuote vuonna 2014 oli 39 754 miljardia euroa. Bruttokansantuote, eli BKT on se, joka kertoo maan taloudellisen toiminnan muutoksista ja laajuudesta. Bruttokansantuotteen muutoksista voidaan määrittellä taloudellinen lama, taantuma ja kasvun määrä. Kansantalouden kasvusta ja sen suorituskyvyn vahvistumisesta kertovat reaalin bruttokansantuote. Mikäli bruttokansantuote tippuu kahtena peräkkäisenä vuosikvartaalina, sitä kutsutaan taantumaksi, joka on taas taloudellinen häiriö. Taantuma muuttuu lamaksi, kun talouskasvua ei ilmene puolen vuoden aikana. (Elinkeinoelämän liitto 2016; Economic 2015; Globalis 2006.)

2.3 Suomen sosiaalinen ympäristö

Suomalaisessa yrityskulttuurissa on tärkeää noudattaa aikatauluja ja tehtyjä sopimuksia. Suomalaisilla yrittäjillä on tapana hyödyntää kaikki aika ja käyttää sitä järkevästi, tehden aikatauluja ja erilaisia suunnitelmia, joista on helppo pitää kiinni. Näin ollen odotetaan, että myös muutkin pitävät sovitusta aikatauluista kiinni, kuten työajoista ja sovitusta tapaamisista. Myöhästyminen katsotaan epäkohteliaaksi, joten toivottavaa olisi, että siitä kerrottaisiin työntajalle heti, kun mahdollista. Sopimuksista kiinnipitäminen on tärkeää ja suomalaiset arvostavat rehellisyyttä. Suomalaisessa yrityskulttuurissa esimies ei ole kaiken aikaa valvomassa työntekijöidensä työntekoa ja useimmiten töistä sovitaan erilaisissa palaverissa. Esimiehen tehtävä on jakaa työtehtävät ja ohjata tarvittaessa työntekijöitään. Suomalaisessa työskulttuurissa puhutaan rehellisesti ja suoraan, eikä sitä katsota epäkohteliaaksi. Suorapuheisuutta ei katsota epäkohteliaaksi, joten useimmiten suomalaisessa kulttuurissa kokouksissa ja tapaamisissa ei harrasteta ”small talkia”, vaan tervehditään ja käydään suoraan asiaan, toisinaan saatetaan kysyä kuulumisiakin. Suomalaisessa työelämässä ja yrittäjyydessä uskonto ei näy kovin vahvasti muutoin, kuin pyhäpäivien tuomissa vapaapäivissä. (Infopankki 2014.)

”Väestössä olevien 20–64-vuotiaiden määrä väheni vuonna 2014 viidentenä peräkkäisenä vuotena. Määrä kasvoi jatkosodan jälkeen yhtäjaksoisesti vuoteen 2005 asti. Suurimmillaan 20–64-vuotiaiden määrä oli Suomessa vuoden 2009 lopussa 3 218 000. Vuoden 2014 lopussa määrä oli 3 177 000.” (Findikaattori. Väestön ikärakenne 2015.)

Suomessa tehdään säännöllisesti väestörakennetilastoja, jossa tilastoidaan iän lisäksi muun muassa sukupuoli, asuinpaikka, kieli, siviilisääty, syntymävaltio ja kansalaisuus. Tilastolla kuvataan aina vuodenvaihteessa vakituisesti Suomessa asuvia niin Suomen kuin ulkomaiden kansalaisia. Suomessa työväestön määrän kehityksellä ja ikärakenteella

on suuret vaikutukset yhteiskunnan kokonaiskehitykseen ja Suomen kansantalouteen. Väestön ikääntymisen luulisi lisäävän työllisyyttä Suomessa mutta sen sijaan se on lisännyt talouspaineita, jotka voivat esimerkiksi kiristää verotusta. Suurten ikäluokkien eläköityminen johtaa mitä luultavimmin hoivamenojen kasvuun, riippuen kuitenkin täysin siitä kuinka hyvässä kunnossa tulevat vanhukset ovat. On kuitenkin odotettavaa, että kyseiset menot kasvavat yhtä nopeasti, kuin työväestö ikääntyy. Samaan aikaan, kun suomalainen väestö ikääntyy, vähenee syntyneiden määrä. (Väestön ikärakenne 2015; Väestön ikärakenteen kehitys 2015.)

2.4 Suomen teknologinen ympäristö

Viime vuosien aikana teknologia on kehittynyt nopeaa vauhtia ja saanut näin monet tahot riippuvaiseksi digitaalisesta maailmasta. Digitaalisuus on kuitenkin mahdollistanut monenlaiset tietoliikennepalvelut ja parantanut tiedon levittämistä entistä laajemmalle alueelle. Kaikin puolin teknologinen kehitys on vienyt maailmaa niin paljon eteenpäin, että se on jopa jollain saralla riippuvainen digitaalisuudesta. Internetsivut, erilaiset sovellukset ja muut tiedonvälityskanavat ovat hyvin pitkälti nykyaikaa ja ilman niitä yritys, saati yrittäjä ei voi kunnolla toimia. Teknologia ei kuitenkaan ole vain helpottava väline, vaan se on myös tuonut erilaisia haasteita yhteiskunnan eri osa-alueille. Valitettavaa nimittäin on, että digitaalisuuden edistys on myös vähentänyt työpaikkoja ja vähentänyt ihmisten sosiaalista kanssakäymistä. Digitalisoituminen ja sosiaalinen media ovat kaikin puolin nykypäivää tämän vuosisadan yrityksissä. Kunnolliset verkkosivut tukevat yrityksen imagoa ja identiteettiä, mutta jos tänä päivänä yritykseltä ei löydy verkkosivustoja, sitä ei välttämättä ole asiakkaiden mielestä olemassa. Sähköistyminen on myös helpottanut suuresti niin asiakkaiden kuin yrittäjien tarpeiden tyydyttämistä. (Sitra 2015.)

Viime vuosien aikana Verohallinto ja Kela ovat yhdessä luoneet yrityksille ja yrittäjille tunnistautumispalvelun nimeltä Katso. Katso-tunnistuspalvelu on luotu niin, että yrittäjä voi tunnistautua yrityksellään vaivattomasti viranomaisten tarjoamiin sähköisiin palveluihin. Kyseiseen palveluun vaaditaan Katso-tunniste, joka on maksuton ja sen saa käyttöönsä henkilö, jolla on yritykseen nimenkirjotusoikeus ja siitä on merkintä kaupparekisteriotteessa. Tunnukset voivat saada kaikki, joilla on kyseiseen yritykseen nimenkirjoitusoikeus mutta pääkäyttäjätunnuksen lisäksi järjestelmään voidaan luoda erillisille työntekijöille alatunnisteita, joissa on rajoitetut oikeudet. (Suomi 2015; Vero 2015.)

2.5 Suomen ekologinen ympäristö

Ekologisuus on nykypäivän sana ja monet haluavat vaikuttaa ostopäätöksillään niin, että heidän toimintansa on ekologista. Näin ollen yrittäjätkin ovat alkaneet vuosi vuodelta

enemmän ja enemmän panostamaan eettisiin arvoihin ja ekologisuuteen, joka on tällä hetkellä varsinaisessa nosteessa. Vastuullinen yrittäjä ja yritys tietävät omat toimintatansa sekä ympäristövaikutukset. He myös tietävät omaan toimintaan vaikuttavat lain-säädännöt ja tarpeen vaatiessa tunnistavat muutokset ja ovat valmiina kehittämään itseään sekä yritystään. Se, että yritys ja yrittäjä saadaan pohtimaan tuotantomenetelmiään, raaka-aineita ja niiden käyttöä, kierrätystä ja markkinointia, on suuri edistysaskel nykypäivänä. Tänä päivänä yritykset yrittävät kiivaasti kehittää tuotteitaan, sillä ympäristön pilaantuminen ja luonnonvarojen ehtyminen ovat saaneet jo merkittävän paikan teollisuusmaiden teollistamispolitiikassa. Voisi jopa sanoa, että ympäristöarvoista on tullut jo jollain tavalla itsestäänselvyys nykypäivän yrittäjille ja yrityksille. Sanotaan jopa, että uusi säästöilmiö ja luontoa säästävä on sähköinen kaupankäynti. (Harju, M. Y-lehti 2008.)

Kestävä kehitys on nykyaikaa ja sen tietää myös moni suomalainen yrittäjä. Kestäväksi kehitykseksi kuvataan sitä, joka on paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti tapahtuvaa ohjattua ja jatkuvaa yhteiskunnallista muutosta, minkä tärkeimpänä päämääränä on luoda ja turvata nykyisille sekä tuleville sukupolville hyvät mahdollisuudet elämiseen. Näin ollen vertailussa ja päätöksenteoissa otetaan huomioon tasapuolisesti niin ympäristö, ihmisen kuin talous, jotta tasapaino kaiken kolmen välillä säilyy. Kestävän kehityksen juuret juontavat vuoteen 1987 saakka, kun sitä alettiin käsitellä ensimmäisen kerran YK:n Brundtlandin komissiossa. Perusehtona kestäväälle kehitykselle on se, että saadaan säilytettyä ekosysteemin ja biologisen monimuotoisuuden toimivuus, sekä tietenkin ihmisten aiheuttaman taloudellisen ja aineellisen toiminnan sopeuttaminen luonnon sietokykyyn pitkällä aikavälillä. Vuosien saatossa kestävä kehitys on muotoutunut pikkuhiljaa yhä monipuolisemmaksi ja kattavammaksi kokonaisuudeksi, mitä se oli aikaisemmin. Kestävään kehitykseen luokitellaan nykypäivänä ekologinen kestävyys, taloudellinen kestävyys, sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. (Ympäristöministeriö 2015.)

Ekologinen kestävyys perustuu varovaisuusperiaatteen noudattamiseen. Ennen kaikkea toimia tulee arvioida haitat, riskit ja mahdolliset kustannukset. Yksi tärkeä edellytys ekologisen kestävyuden edistämiseksi on ihmisten perushyvinvointi. Sen sijaan sosiaalinen ja kulttuurinen kestävä kehitys edellyttää muun muassa hyvinvoinnin siirtymistä sukupolvelta toiselle. Tämä käsittää niin tasa-arvon, yhteisön jäsenten yhdenvertaisuuden, perusoikeuksien ja elämän perusolettamuksien toteuttamisen, sekä niihin vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuden. Se tarjoaa myös paikallisella tasolla työturvallisuudesta ja terveydestä huolehtimisen. Luonnollisesti kulttuurinen kestävä kehitys haluaa myös mahdollistaa erilaisten kulttuurien säilyttämisen ja niiden periytymisen sukupolvelta toiselle. Sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden suurimpia haasteita ovat maailmalla jatkuva köyhyys, väestönkasvu, tasa-arvo sukupuolittain, terveydenhuolto ja ruoka, sekä koulutuksen jär-

jestäminen, joilla on myös suuria vaikutuksia taloudelliseen ja ekologiseen kestävyys. Taloudellisella kestäväällä kehityksellä pyritään lisäämään materiaalisen kulutuksen vähentämistä ja ekotehokkuuden lisäämistä. Tämä saavutetaan vain pitkällä tähtäimellä, jos toiminta on ekologisesti kestävä. (Ympäristöministeriö 2015.)

2.6 Viron poliittinen ympäristö

Viro, viralliselta nimeltään Viron tasavalta (Eesti Vabariik), itsenäistyi Neuvostoliitosta 20.8.1991. Viro on hallitusmuodoltaan parlamentaarinen demokratia ja sen lakeja säätää parlamentti, johon kuuluu 101 jäsentä. Parlamentti valitsee myös Viron presidentin 2/3:n enemmistäänillä. Presidentin virkakausi kestää pisimmillään viisi vuotta ja kaksi kautta peräkkäin. Vuodesta 2006 saakka Viron presidenttinä on toiminut Toomas Hendrik Ilves. Neljän vuoden välein Virossa järjestetään parlamenttivaalit, jossa jokaisen poliittisen puolueen on saatava vähintään viisi prosenttia äänistä. Tällä hetkellä suurimman puolueen paikkaa pitää Reformipuolue, joka on tunnettu liberaalin talouspolitiikan ajamisesta. Reformipuolue onkin ainoa puolue, joka kannattaa tänä päivänä Viron tasaverotusta muiden puolueiden halutessa siirtyä progressiivisen verotukseen. Jännittävää onkin, pysyykö tulevaisuuden Virossa paljon ulkomaalaisia yrittäjiä houkutelut tasaveromalli vai tulee Viro aikanaan siirtymään Suomen kaltaiseen verojärjestelmään. (Globalis Viro 2015; FINPRO a 2010, 4.)

Viron hallitus on jo useamman vuoden ajan ollut sitoutunut talouspolitiikkaan, jonka kulmakivenä toimii talouden kasvu. Yritysilmapiiri on Virossa suotuisa ja erityisesti yritysten matala verotus nähdään yhtenä suurimpana yrittäjyyttä edistävänä tekijänä. Virossa yrityksen tarvitsee maksaa tekemästään liikevoitosta veroa ainoastaan silloin, kun voitosta jaetaan osinkoa yrityksen omistajille. Edellä mainittu tarkoittaa siis sitä, että kaikki yrityksen saama liikevoitto jää yritykselle verottomana ja tämä puolestaan mahdollistaa yrityksille merkittävää kasvua ja investointeja. (Yrittäjyyden edellytykset ja kehitystrendit Virossa ja Suomessa 2012, 20.)

Lisääntyvä taloudellinen joustavuus, liiketoimintaympäristön tukeminen ja työmarkkinoiden tehokkuuden parantaminen ovat nousseet Viron talouspolitiikan avaintekijöiksi, jotka auttavat takaamaan kestävä talouskehityksen. Viron hallitus on sitoutunut jatkamaan kestävä talouspolitiikkaa ja sen keskipitkän aikavälin tavoitteena on julkisen talouden rakenteellinen ylijäämä. Viro pyrkii tiukalla finanssipolitiikallaan takaamaan sen, että valtion velka pysyy jatkossakin matalana. (Estonia.eu 2015.)

Andrus Ansipin johtama hallitus astui virkaan 6.4.2011. Hallitukseen kuuluivat Reformipuolue, Isänmaanliitto sekä Tasavallan liitto. Ansipin hallituksen keskeisimpiä tavoitteita olivat kilpailukykyinen talous, perheystävällinen maa, sosiaalinen turvallisuus sekä korkeasti koulutettu väestö. (Valitsus a, 2015.)

Taavi Roivaksen johtama hallitus astui virkaan 9.4.2015. Hallitukseen kuuluvat Viron Reformipuolue, Sosiaalidemokraatit, Isänmaan puolue ja Tasavallan liitto. Roivaksen hallituksen painopisteenä on Viron turvallisuus, talouskasvun edistäminen työn verotusta alentamalla, lapsiperheiden toimeentulon parantaminen, lapsen syntymistä tukevan ympäristön kehittäminen, valtion ja paikallishallinnon uudistaminen, syrjäytymisen torjunta sekä EU:n puheenjohtajamaan tehtävään valmistautuminen ja sitä kautta sen moitteeton läpiviemi. (Valitsus b, 2015.)

Yhteisiä piirteitä Ansipin ja Roivaksen johtamien hallitusten politiikassa on talouskasvun tukeminen ja Roivaksella erityisesti sen tukeminen työn verotusta alentamalla. Molempien hallitusten painopisteistä löytyvät myös lapsiperheiden tukeminen. Roivaksen hallitus pyrkii vielä edellistä hallitusta enemmän panostamaan valtion hallinnon uudistamiseen.

2.7 Viron taloudellinen ympäristö

Virosta puhutaan talouden suhteen yhtenä kaikkein liberaaleimmista maista koko maailmassa. Talouden vapautumista on pyritty edistämään yksinkertaisella byrokratialla ja kevyellä yritysverotuksella. Viro on itsenäistymisensä jälkeen panostanut paljon uuteen teknologiaan, tästä hyvänä esimerkkinä Virossa kehitetty SKYPE-ohjelmisto sekä julkisten palveluiden sähköinen järjestelmä ja sen mukana tulleet sähköiset henkilökortit. (Globalis Viro 2015.)

Viron talouskasvu oli hyvin voimakasta vuoteen 2008 saakka, kunnes se Euroopan talouskriisin myötä koki kolauksen ja pahimmillaan Viron työttömyysaste oli jopa 20 prosenttia. Viron talous lähti kuitenkin kriisin jälkeen tokenemaan ja vuonna 2013 työttömyysaste oli enää 8 prosenttia. Nykytilanteessa Virossa on nähtävästi jälleen pientä talouden kasvun hidastumista, yhtenä syynä tähän on viennin heikkeneminen. Virolle tärkeimpiä vientituotteita ovat puutavara, tekstiilit, koneet ja laitteet sekä mineraalit ja elintarvikkeet. Viron tärkeimpiä vientimaita ovat tällä hetkellä Suomi, Latvia ja Ruotsi ja tärkeimpiä tuontimaita Suomi, Saksa ja Ruotsi. (Globalis Viro 2015; Euroopan Unioni 2016.)

Vuonna 2014 Viron talouden kannalta merkittävimpiä toimialoja olivat majoitus- ja ravitsemustoiminta, tukku- ja vähittäiskauppa, teollisuus, maanpuolustus, julkinen hallinto sekä

koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut. Viron bruttokansantuote vuonna 2014 oli 19,525 miljardia euroa ja työttömyysaste vuoden 2015 helmikuussa 5,9 prosenttia. Työttömyyttä on eniten Koillis-Virossa ja vähiten Länsi- ja Pohjois-Virossa. Rakenteellisen työttömyyden vuoksi työpaikkojen tarjonta on hieman vähentynyt, mutta kysyntää työvoimasta on erityisesti palvelusektorilla, laivanrakennusteollisuudessa, kuljetusalalla sekä turvallisuusalalla. (TE-Palvelut 2015; Euroopan Unioni 2016.)

Suurlähetysneuvos Jaanus Varu Viron Suomen Suurlähetystöstä kirjoittaa toukokuussa 2015 julkaisemassaan esityksessä ”Otteita Viron taloudesta” tasapainoisen valtion budjetin olevan takuu vakaalle talouspolitiikalle myös tulevaisuuden Virossa. Varun esityksestä käy ilmi, että tulevina vuosina vienti tulee rajoittumaan Suomeen ja Venäjälle, mutta Venäjän kauppasulut eivät tule merkittävässä määrin haittamaan Viron taloutta. Varu nimeää esityksessään Viron ongelmaksi rakenteellisen työttömyyden ja hän kirjoittaa noin neljänneksen Viron yrityksistä pitävän suurena ongelmana sitä, että tarjolla olevan työvoiman taidot eivät vastaa työnantajan vaatimuksia. Vaikuttavina talouden tekijöinä nyt ja tulevaisuudessa Varun esityksessä on mainittu valmistusveron korotuksesta johtuva elintarvikkeiden hintojen nousu sekä inflaation edistämä kotitalouksien reaaliostovoiman kasvu. Jaanus Varun tekemästä esityksestä käy ilmi, että Viron talouden kasvun uskotaan kiihtyvän vuoteen 2016 saakka mutta se on mahdollista myös pidemmällä aikavälillä. (Varu, J. Viron suurlähetystöneuvos 2015.)

Talouden suhteen Viron hallitus on pyrkinyt jo kahden kauden ajan tukemaan talouskasvua. Viron hallituksen talouspolitiikan tavoitteena vuosina 2011- 2015 oli kasvattaa kansalaisten tulotaso, joka puolestaan takaisi ostovoimaa myös tulevaisuudessa. Elintason nostamisen lisäksi pääpiirteitä olivat myös talouskasvun edistäminen luomalla Virosta luotettava ja houkutteleva yritys ympäristö sekä pitämällä verotusjärjestelmä mahdollisimman alhaisena. Vuoden 2015–2019 hallituksen talouden päätavoitteista löytyvät talouskasvun edistäminen ja työn verotuksen vähentäminen. Lisäksi istuva hallitus pyrkii parantamaan matalapalkkaisten toimeentuloa. (Valitsus b, 2015; Riigiteataja 2015.)

Viron kansallisen uudistusohjelman ”Konkurentsivõime kava, Eesti 2020” tavoitteena puolestaan on parantaa kilpailukykyä ja niitä toimia, joita sen saavuttamiseen vaaditaan. Kaksi ohjelman keskeisintä tavoitetta on kasvattaa tuottavuttua ja työllisyyttä Virossa. (Riigikantselei, 2015.)

2.8 Viron sosiaalinen ympäristö

Viron **väkiluku** vuonna 2014 oli noin 1 315 819. Valtion virallinen kieli on viro, mutta väestöstä melkein 30 prosenttia puhuu äidinkielenään venäjää. Suurin ikäluokka miehissä ovat 30–34 vuotiaat ja pienin ikäluokka 90–94 vuotiaat. Naisten osalta suurin ikäluokka ovat 55–59 vuotiaat ja pienin ikäluokka 95–99 vuotiaat. Kolmannes Viron väestöstä on venäläisiä ja tämä on tosinaan aiheuttanut Virossa konflikteja johtuen siitä, että venäläiset ovat väittäneet vironvenäläisiä kohdeltavan Virossa huonosti. (Globalis Viro 2015; Euroopan Unioni 2016.)

Viron **tapakulttuuri** liikeasioissa poikkeaa hieman meillä Suomessa totutusta. Esimerkiksi hierarkia eri asemassa olevien henkilöiden sekä esimiesten ja alaisten välillä on suurempi ja neuvottelujen käynti muodollisempaa, teitittelyä käytetään kunnes sinunkaupat on virallisesti varmistettu. Erilaiset tittelit pelaavat Virossa myös suurempaa roolia, koulutus ja erilaiset tutkinnot ovat hyvin arvostettuja ja virolaisten yritysten johdosta löytyykin paljon nuoria ja koulutettuja henkilöitä. (FINPRO b 2010, 28–29.)

Pukeutumisen suhteen Baltian maissa kauneus on arvostettua ja tämä pätee myös liikelämässä, tapaamisissa odotetaan siistiä ja huoliteltua pukeutumista. Itse liiketapaamisia Virossa ei kuitenkaan suunnitella niin huolellisesti ja tapaamisten voimassaolo kannattaa-kin varmistaa vasta lähempänä tapaamisajankohtaa. Virolaisia pidetään luotettavina liikekumppaneina, mutta pienempien yritysten kohdalla saattaa laskujen maksuissa esiintyä pieniä viiveitä. Päätöksenteko yrityksissä on hierarkiaa noudattavaa mutta nopeaa. Lahjakulttuuria yritysten välillä ei Virossa tunneta mutta syntymäpäivät ovat Virossa suuri juhla ja syntymäpäiväsankareita muistetaan työpaikoilla usein esimerkiksi kukilla. (FINPRO b 2010, 28–29.)

Sosiaaliturvajärjestelmä muodostuu Virossa kolmesta maksuihin perustuvasta vakuutuksesta: eläkevakuutuksesta, sairausvakuutuksesta ja työttömyysvakuutuksesta. Eläkevakuutus ja sairausvakuutus katetaan sosiaaliveroilla, joka on 33 prosenttia ja sen maksaa työnantaja. Työttömyysvakuutus puolestaan katetaan sekä työnantajien että työntekijöiden maksamalla 4,2 prosentin suuruisella vakuutusmaksulla. (Euroopan Komissio 2012, 4-5.)

Viron sosiaaliturvajärjestelmää hallinnoi sosiaaliministeriö, jonka alla toimii sosiaalivakuutuslaitos sekä sairausvakuutuskassa (Eesti Haigekassa) ja työttömyysvakuutusrahasto (Eesti töötuskassa). Sosiaalivakuutuslaitoksen piiriin kuuluvat perhe-etuus, eläkevakuutus sekä vammaispalveluiden tukijärjestelmä. Työttömyysvakuutusrahaston piiriin puolestaan

kuuluvat kaikki työttömyyskorvauksiin ja työnantajan maksukyvyttömyyteen liittyvät asiat. Sairasvakuutusrahasto vastaa terveysturvajärjestelmästä, joka käsittää terveydenhoito- ja sairaanhoitopalvelut sekä lääkekorvaukset ja rahallisiin etuuksiin liittyvät asiat. (Euroopan Komissio 2012, 5)

Virossa maksettavista sosiaalietuuksista olennaisimmin työnantajaa koskettaa sairauspäiväraha, jossa työnantajalla on muutaman päivän maksuvelvollisuus. Sairauspäivärahan suuruus on normaalitapauksessa 70 prosenttia palkasta, mutta mikäli työntekijä on avotai sairaalahoitossa, niin korvaus on täydet 100 prosenttia. Sairauspäivärahan saannin suhteen on neljän päivän omavastuu-aika. Työnantaja maksaa sairauspäivärahan neljästä päivästä kahdeksanteen päivään, jonka jälkeen maksuvelvollisuus siirtyy sairausvakuutusrahastolle. (Euroopan Komissio 2012, 7.)

2.9 Viron teknologinen ympäristö

Viro tunnetaan maailmalla teknologian edelläkävijänä ja se on itsenäistymisestään saakka panostanut runsaasti uuteen teknologiaan. Viron edistyksellisyydestä hyvänä esimerkkinä voidaan nimetä Viron julkisten palveluiden sähköinen järjestelmä ja sen mukana tulleet sähköiset henkilökortit. Viron sähköinen järjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2002 ja vuodesta 2005 Virossa on voinut äänestää sähköisesti. Lokakuussa 2014 Virossa otettiin käyttöön e-kansalaisuus, jonka myötä varsinkin ulkomaalaisten sijoittajien ja yrittäjien toiminta Virossa helpottui huomattavasti. E-kansalaisuuden myötä myös ulkomaan kansalaiset voivat toimittaa asioitaan sähköisesti samoin kuten Viron kansalaiset, esimerkiksi perustaa yrityksen. Virossa digitaalisesti tehtyä allekirjoitusta pidetään lain edessä aivan yhtä pätevänä, kuin kynällä allekirjoitettua. Viron hallituksen tähtäin yritystoimintaa helpottavien palveluiden suhteen piilee siinä, että yrityksen perustaminen olisi helppoa sekä nopeaa, ja täten houkuttelisi ulkomaisia yrittäjiä investoimaan Viroon. (Globalis Viro 2015; Ryyänen Consulting a 2015.)

Viro on edelläkävijä moderneissa IT- ratkaisuihin ja sen tietoturvasuhteet ovat seitsemänneksi paras koko maailmassa. Yksi merkittävistä Viron kehittämistä saavutuksista on digitaalinen valtatie X-Road, jonka kautta kaikki järjestelmät voivat kommunikoida keskenään, ja jonka avulla voidaan luoda integroitua sähköisiä palveluja. Viimeisimpänä Virossa on kehitetty rajat ylittävää tiedonvaihtoa, jonka ansiosta Suomen ja Viron X-Road pystyvät kommunikoidaan keskenään. (Estonian Investment Agency 2014.)

Yksi Viron kiinnostavista erityispiirteistä on se, että se on maailman ainoa maa, jossa langaton internetyhteys on saatavilla melkein joka puolella ja vieläpä ilmaiseksi. Langaton

internetyhteys on saatavilla lähes kaikissa julkisissa tiloissa, esimerkiksi puistoissa, kahviloissa, ravintoloissa, junissa, lentokentällä ja toisinaan jopa rannoilla ja metsässä. (Ryynänen Consulting b 2015; Visitestonia.)

2.10 Viron ekologinen ympäristö

Viro on pinta-alaltaan 45 227 km², josta 47 prosenttia on metsien peitossa. Metsät ovatkin yksi Viron tärkeimmistä luonnonvaroista. Viron sijaintia Itämeren itäisellä rannikolla pidetään kauttaaltaan hyvänä ja Tallinnassa sijaitseva Muuga-satama on yksi Euroopan parhaista lämpimän veden satamapalveluita tarjoavista satamista. (Globalis Viro 2015.)

Viron energiatarpeesta 63 prosenttia katetaan öljyliuskeella ja sillä tuotetaan myös 95 prosenttia sähköstä. Öljyliuskeen louhimisen ja polttamisen vuoksi Viron ympäristö on paikoitellen pahasti saastunutta ja öljyliuskeen tuotannosta on koitunut Virolle mittavia ympäristöongelmia. Investoinnit päästöjä tuottaviin laitoksiin ovat kuitenkin auttaneet asiaa ja ympäristöpäästöjen lukemat ovat tulleet alaspäin. (FINPRO c 2010.)

Ympäristön kannalta yksi suurimmista ongelmista Virossa on saasteet. Saastuminen johtuu pääosin siitä, että teollisuudessa käytetään paljon fossiilisia polttoaineita. Virossa pyritään kuitenkin kiinnittämään koko ajan enemmän huomiota ympäristöasioihin, tähtäimenä päästöjen väheneminen ja ihmisten ekologisempi toiminta ympäristöä kohtaan. (Research in Estonia 2012; Globalis Viro 2015.)

3 Yrityksen perustaminen Suomessa

Tulevissa alaluvuissa käsittelemme yrityksen perustamista Suomessa. Käymme läpi vaihe vaiheelta ne yrityksen perustamisen prosessit, jotka yrittäjän tulee ottaa huomioon suunnitellessaan yritystoimintaa Suomeen. Tulemme perehtymään tarjolla oleviin yritysmuotoihin, kirjanpitoon ja tilintarkastukseen, verotukseen, viranomaismenettelyyn sekä muihin yrityksen perustamisen kannalta oleellisiin seikkoihin. Tavoitteena on, että lukijalla olisi näiden lukujen jälkeen selkeä käsitys siitä, mitä toimenpiteitä yrityksen perustaminen Suomessa vaatii ja mitä tulisi ottaa huomioon suunnatessa yritysmarkkinoille kyseisessä maassa.

3.1 Yritysmuodot Suomessa

Suomessa käytetyt yritysmuodot ovat avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, osuuskunta ja yksityinen elinkeinonharjoittaja. Suomessa ehdottomasti yleisimmät yritysmuodot ovat yksityinen elinkeinonharjoittaja ja osakeyhtiö.

3.1.1 Avoin yhtiö

Avointa yhtiötä perustaessa yhtiömiehiä tulee olla kaksi tai useampi kappale. Yhtiömiehillä tulee olla yhteinen tarkoitus, jonka he haluavat saavuttaa elinkeinoa harjoittamalla. Perustajia tulee kuitenkin olla vähintään kaksi, jotka ovat joko luonnollisia henkilöitä, yhteisöjä tai muita yhtiöitä. Mikäli toiminnan aikana yhtiömiesten määrä laskee yhteen henkilöön, esimerkiksi osakkaan kuollessa tai erotessa yhtiöstä, yhtiö voi toimia korkeintaan vuoden ajan avoimena yhtiönä. Jos osakasmäärä ei kuitenkaan nouse vuoden aikana vähintään kahteen, yhtiö muuttuu yksityiseksi toiminimeksi. Kuten muissakin Suomessa perustetuissa yrityksissä, vähintään yhdellä avoimen yhtiön perustajalla tulee olla asuinpaikka tai kotipaikka Euroopan talousalueella. Muussa tapauksessa lupaa on haettava Patentti- ja rekisteröintihallitukselta kaikille yhtiömiehille, jotka eivät ole ETA-alueelta.

(Holopainen 2014, 24–25.)

Avoimelle yhtiölle ei ole asetettu rahallista panosta, vaan se voi koostua monesta erillisestä asiasta. Yhtiömiesten sijoittamat panokset voivat olla rahan sijaan myös materiaalia, tai ainoastaan heidän työpanoksensa. Näin ollen yhtiömiesten sijoitukset voivat olla erilaisia ja suuruisia. Jokaisella avoimen yhtiön perustajalla on oikeus päättää itsenäisesti yhtiötä koskevista asioista ja hoitaa kyseisiä asioita henkilökohtaisesti. Erillisesti yhtiösopimuksessa voidaan kuitenkin sopia, että joihinkin vaativiin päätöksiin vaaditaan yksimielinen tai määränemistön päätös. Avoimen yhtiön perusajatuksena on kuitenkin tavoitella taloudellista päämäärää. (Yrittäjät.fi a 2014.)

3.1.2 Kommandiittiyhtiö

Kommandiittiyhtiötä perustaessa yhtiömiehiä tulee olla vähintään kaksi kappaletta, joista toinen on vastuunalainen yhtiömies ja toinen äänetön yhtiömies. Vastuunalainen yhtiömies on vastuussa ja hallitsee yritystä, hoitaen näin kaikkia yhtiöön liittyviä asioita. Näin ollen äänetön yhtiömies ei ole päätösvaltainen kommandiittiyhtiössä, vaan tuo yritykseen oman panoksensa rahallisesti ja saa siitä tuoton. Äänetön yhtiömies ei ole millään tavoin vastuussa yhtiön velvoitteista, eikä voi osallistua yhtiön toimiin. Mikäli hänelle annetaan asemaansa perustuvia tehtäviä, on niistä nimenomaisesti sovittava. Äänettömällä yhtiömiehellä on oikeus tarkastaa yhtiön kirjanpitoa ja saada tietoja yhtiön toiminnasta, koska hän toimii yhtiössä ulkopuolisen rahoittajan asemassa. (Yrittäjät.fi b 2014.)

Kommandiittiyhtiötä perustaessa yhtiömiesten tulee olla luonnollisia henkilöitä tai sitten yhteisöjä, esimerkiksi muita yhtiöitä. Yhtiön perustaminen tapahtuu kirjallisella sopimuksella, joka kaikkien yhtiömiesten tulee allekirjoittaa. Vähintään yhdellä vastuunalaisella yhtiömiehellä tai oikeushenkilöllä tulee olla kommandiittiyhtiötä perustettaessa kotipaikka Euroopan talousalueella. Muussa tapauksessa lupaa on haettava Patentti- ja rekisteröintihallitukselta kaikille yhtiömiehille, jotka eivät ole ETA-alueelta. Sen sijaan äänettömillä yhtiömiehellä ei vaadita koti- tai asuinpaikkaa Euroopan talousalueelta. (Holopainen 2014, 26–27.)

3.1.3 Osakeyhtiö

Osakeyhtiö on suosituin yhtiömuoto Suomessa, jonka voi perustaa yksi tai useampi oikeus- tai luonnollinen henkilö. Osakeyhtiön osakeomistajat ovat vastuussa yhtiöstä ainoastaan sijoitetulla pääomalla. Osakeyhtiölaki ei aseta yhtiön perustajille, eli osakkeenomistajalle tai perustamissopimuksen allekirjoittaneille vaatimuksia asuin- tai kotipaikkakunnan suhteen. Yksityisen osakeyhtiön perustaminen vaatii kuitenkin vähimmäispääomaksi 2 500 euroa, kun taas julkisen osakeyhtiön vähimmäispääoma on 80 000 euroa. Jokaisella osakkeenomistajalla on äänivaltaa yhtiössä. Vaikka usein luullaan, toimitusjohtaja ei ole pakollinen osakeyhtiössä. Kyseisen yhtiömuodon pakollinen toimielin on hallitus ja jos jäseniä on useampi, hallituksen tulee määrätä heille puheenjohtaja. (Holopainen 2014, 28–29.)

Yhtiökokouksessa tehdään osakeyhtiöön liittyviä päätöksiä, joista osakkeenomistajat saavat äänestää yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksen kutsuu koolle hallitus. Yhtiökokouksissa on tapana päättää hallituksen jäsenistä ja tilintarkastajasta, vahvistaa tilinpäätös ja päättää voiton käyttämisestä. Päätökset ratkaistaan yhtiökokouksissa äänestämällä, joista

yhtä mieltä tulee olla puolet jäsenistä, jotta ehdotus on hyväksytty. Tasan menneen äänestyksen ratkaisee arpa tai puheenjohtajan ääni, ellei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty asiaa toisin (Yrittäjät.fi c 2014.)

3.1.4 Osuuskunta

Osuuskunnan tarkoituksena on tukea sen jäsenistön elinkeinoa tai taloudenpitoa. Osuuskunnan tavoitteena on harjoittaa taloudellista toimintaa niin, että jäsenet hyödyntävät omaksi edukseen osuuskunnan tarjoamia palveluita. Osuuskunta muistuttaa sääntelyltään ja toimielimeltään osakeyhtiötä, mutta sen osuuspääoma muuttuu jäsenmäärän mukaan. Osuuskunnan jäseneksi voi liittyä kuka tahansa, ellei osuuskunnan säännöksissä ole merkitty erillisiä edellytyksiä. Hallitus hyväksyy uudet jäsenet ja jäsenillä on osuuskunnassa samankaltainen vallankäyttö, kuin osakeyhtiön osakkeenomistajilla. (Yrittäjät.fi d 2014.)

3.1.5 Yksityinen elinkeinonharjoittaja, toiminimi

Toiminimen perustaja eli yksityinen elinkeinonharjoittaja ei ole varsinaisesti yritysmuoto, vaan se on pääosin yksityishenkilön harjoittamaa elinkeinotoimintaa, joka solmii kaikki sitoumuksensa ja sopimuksensa omalla nimellään. Liiketoiminnasta pitää muiden yritysten tavoin tehdä kirjanpito ja sen nimi tulee rekisteröidä. Muista yritysmuodoista poiketen, toiminimen elinkeinonharjoittaja on solmittujen sopimuksien lisäksi vastuussa kaikesta toimimensä toiminnasta omalla, eli henkilökohtaisella ja liikkeeseen kuuluvalla omaisuudellaan. Kuten kaikissa muissakin yritysmuodoissa, yksityinen elinkeinonharjoittaja voi olla luonnollinen henkilö, joka asuu pysyvästi Euroopassa ja sen talousalueella, jota kutsutaan ETA-alueeksi. Mikäli pysyvää asuinpaikkaa ei ole, henkilö tarvitsee Patentti- ja rekisteröintihallituksen luvan yritystoimintaansa. (Yrittäjät.fi e, 2014.)

3.2 Yrityksen perustamisen vaiheet Suomessa

Yrityksen perustaminen Suomessa on varsin helppoa ja nykypäivänä se houkuttelee hyvin paljon suomalaisia ryhtymään yrittäjiksi sen vapauden ja itsenäisen toiminnan vuoksi. On kuitenkin muistettava, että jos on alkava yrittäjä, selvittämistä voi olla jonkin verran ja suunnittelua, monivaiheisen toteutustyön lisäksi. Yrittäjällä tulee siis olla kärsivällisyyttä sekä oikeanlainen palo yrittäjyyteen, jotta yritystoiminta olisi kannattavaa ja että sen kanssa jaksaisi toimia pidemmänkin aikaa. Kaikki lähtee kuitenkin liikkeelle liikeideasta. **Liikeideaa** tulee puntaroida ja työstää niin pitkään, että siitä tulee selkeä visio yrityksestä ja tuolloin on hyvä luoda avuksi liiketoimintasuunnitelma, jossa kuvataan ja arvioidaan yritystä monelta kantilta. Yrittäjän on hyvä miettiä, millaisia tavoitteita yrityksellä on ja mistä yrityksen toiminta koostuu. On hyvä pohtia, onko toiminta kannattavaa ja mitkä ovat mah-

dolliset tulevaisuuden näkymät. Liiketoimintasuunnitelmavaiheessa on hyvä myös selvittää yrityksen luvanvaraisuus, sillä jotkut elinkeinotoiminnat vaativat erillisiä lupia, joita saa esimerkiksi kaupungilta tai kunnilta. (Yrittäjät.fi f 2013; Yrityksen perustaminen a 2013.)

Oikean **yritysmuodon valitsemiseen** vaikuttavat lukuisat tekijät ja siksi on hyvä miettiä tarkkaan, minkä yritysmuodon valitsee, sillä se tulee vaikuttamaan kyseisen yrityksen toimintaan oleellisesti. Yritysmuodon valintaan vaikuttavat luonnollisesti perustajien lukumäärä, onko heitä yksi vai useampi ja näin ollen vastuun jakautuminen yrityksessä. Tähän vaikuttavat myös pääoman saatavuus ja tarve yritystä perustaessa. Oleellista on myös huomioida mahdolliset riskit, voiton ja tappion jako, toiminnan joustavuus ja jatkuvuus sekä verotus. Yritysmuotovaihtoehtoja ovatkin aikaisemmin mainitut avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osuuskunta, osakeyhtiö ja toiminimi. Yritysmuodon valinta on melko lailla ”makukysymys” ja on hyvä selvittää tulevan yrityksen tarpeet tarkoin, jotta yritysmuoto palvelisi tulevaa yrittäjää ja hänen yritysmuotoaan sen parhaimmalla tavalla. Mikäli kuitenkin toimii yksin, helpoin yritysmuoto on toiminimi, jonka perustamiseen ei tarvitse kuin yhden henkilön. Henkilöyhtiön voi myöhemmässä vaiheessa muuttaa myös osakeyhtiöksi, joten vaikka ei valitsisi heti ensimmäiseksi oikeaa yhtiömuotoa yritykselleen, asian voi vielä myöhemmin muuttaa. (Summarum 2014; Yrittäjä g 2013.)

Kun yritysidea ja oikea yritysmuoto on valittu, yrityksestä on tehtävät **perustamisilmoitus**. Yrityksen perustamisilmoitus tehdään Patentti- ja rekisterihallitukseen perustamislomakkeella. Perustamisilmoituksen löytää internetistä, esimerkiksi YTJ- nimiseltä verkkosivustolta. Lomakkeita saa myös maistraateista ja Patentti- ja rekisterihallituksen toimipisteistä. Kaikki muut yhtiömuodot paitsi toiminimi, ovat velvollisia ilmoittautumaan kaupparekisteriin ja samalla lomakkeella voi myös ilmoittautua ennakkoperintärekisteriin, vakuutusmaksu- ja arvonlisäverovelvolliseksi sekä arvonlisäverovelvolliseksi. Rekisteröimisen jälkeen saadaan Y-tunnus. Jokainen suomalainen, joka harjoittaa jonkinlaista ammatti- tai liiketoimintaa, on **kirjanpitovelvollinen**. Yrittäjä saa halutessaan huolehtia kirjanpidostaan itse, mutta tässä tapauksessa hänellä tulee olla kokemusta ja pätevyys kyseiseen tehtävään. Useimmat ennemmin kuitenkin palkkaavat ulkopuolisen tilitoimiston hoitamaan kuukausittaisen kirjanpidon, joka helpottaa yrittäjän taakkaa ja säästää hänet turhalta paperisotkulta. Kirjanpitäjää valitessa suositellaan olemaan huolellisia ja perusteellisia, sillä tilitoimisto on yrityksen tärkein yhteistyökumppani, jolla on merkittävä vaikutus yritykseen. (Finlex 1997; Summarum 2014.)

Liiketoiminnan alkaessa yrittäjän on hankittava vielä tarvittavat **vakuutukset**. Tärkeimpiä vakuutuksia ovat esimerkiksi YEL-vakuutus, eli yrittäjäeläkevakuutus, ja yritystoiminnan keskeytysvakuutus, jonka tarkoituksena on tarvittaessa korvata yritystoiminnan keskeyty-

misestä johtuvia vahinkoja. YEL-vakuutus on yrittäjälle taas siitä tärkeä, koska YEL-tulo toimii yrittäjän eläkkeen määrän perustana ja määrittää tulevaisuudessa sen, mikä yrittäjän mahdollinen eläke olisi. Lisäksi omaisuusvakuutus ja vakuutukset kulkuneuvoille ovat suotavia, jotta yrityksen mahdolliset kiinteistöt ja ajoneuvot ovat suojattuja mahdollisille vahingoille. (Yrittäjät.fi f 2015; Summarum 2014.)

3.3 Luvat ja ilmoitukset viranomaisille Suomessa

Suomessa yrittäjyyden ja yritystoiminnan perustaminen vaatii yrityksen perustamisilmoituksen sen rekisteröimistä varten. Kaupparekisteriin ilmoittamisen lisäksi toiminnan aloittamisesta tulee ilmoittaa myös Verohallinnolle. Perustamisilmoitus voidaan tehdä Patentti- ja rekisteröintihallituksen ja Verohallinnon yhteisellä Y-lomakkeella, joka on yritysmuoto-kohtainen. Y1- lomake on niin sanottu yleinen perustamisilmoituslomake, jota käyttävät pääosin osuuskuntaa ja osakeyhtiötä perustavat yhtiöt. Y2- perustamisilmoituksella perustetaan kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö, kun taas Y3- lomakkeella ilmoitetaan yksityinen ammatin- tai liikkeenharjoittaja. Kyseisillä perustamisilmoituksilla voidaan ilmoittautua niin kaupparekisteriin kuin Verohallinnon eri rekistereihin, kuten työnantaja-, arvonlisäverovelvollis- ja ennakonperintärekisteriin. Useimmiten elinkeinon harjoittaminen ei vaadi erillistä lupaa, mutta jotkut elinkeinotoiminnat ovat kuitenkin luvanvaraisia, jolloin lupaa tulee hakea ennen toiminnan aloittamista. Nämä luvanvaraiset elinkeinot on ilmoitettu elinkeinonharjoittamisen oikeudesta kertovissa lakipykälissä. (Holopainen 2014, 50–74; Yrityksen perustaminen b 2013.)

Suomen elinkeinovapauden puitteissa voi toimia laillisena ja hyvän tavan mukaisena elinkeinonharjoittajana, jolloin ei tarvita viranomaisten erikseen myöntämää lupaa. Joissakin tilanteissa ja tietyillä toimialoilla yritystoiminta voi kuitenkin joutua selvittämään luvanvaraisuutensa tai tekemään erillisen ilmoituksen liiketoiminnastaan viranomaiselle. Luvat ovat usein pakollisia ja sellainen voidaan vaatia myös silloin, kun toiminta aloitetaan jossain tietyssä paikassa tai tilassa. Erillistä lupaa vaativat toimialat voivat olla esimerkiksi hotelli- ja ravintola-alat, vähittäiskauppatoiminta, kiinteistöjen- ja vuokrahuoneistojen välittäjät, erilaiset hoiva- ja sosiaalipalvelut, autokorjaamoala sekä työnvälittäjät ja työvoiman vuokraus. Luvista suositellaan etsimään tietoa ja varmistamaan niiden tarve jo hyvissä ajoin, jotta voidaan anoa sellaisia tarvittaessa. Myös yhteistyötä viranomaisten kanssa suositellaan, sillä näin varmasti saa tarpeelliset luvat ja ilmoituksiin liittyvät asiat tehtyä hyvissä ajoin ennen liiketoiminnan aloittamista. (Yrityksen perustaminen b 2013; Holopainen 2014, 28–29; Yritys Suomi.)

3.4 Kirjanpito ja tilintarkastukset Suomessa

Suomessa jokainen yrittäjä, liike- tai ammattitoimintaa, harjoittava, ovat kirjanpitovelvollisia, jonka pitämiseksi on asetettu säännöt kirjanpitolaissa. Useimmiten yrittäjä palkkaa toiminnalleen ulkopuolisen tahon hoitamaan yrityksensä kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja tilintarkastusta. Yksinkertaisesti yrityksen kirjanpito koostuu liiketoiminnan aikana liikkuneista rahamääristä. Kirjanpidossa selviää yrityksen kulut, tuotot, omaisuus, velat ja varat. Kulu- ja tuottojen välisellä erotuksella selviää yrityksen kannattavuus, kun taas omaisuuden, varojen ja velkojen perusteella selviää yrityksen maksuvalmius, vakavaraisuus ja taloudellinen asema. Suomessa kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpitolaitetta, jonka määrittelee Kirjanpitolautakunta (KILA). (Holopainen 2014, 152; Yrityksen perustaminen b 2013.)

Tilikauden aikana tehtävää kirjanpitoa, eli kuukausittain tehtävää reaaliajan kirjanpitoa kutsutaan juoksevaksi kirjanpidoksi. Kirjanpidon tulee olla ajan tasalla, joten yrityksen on kirjattava kaikki menonsa, tulonsa ja rahoitustapahtumat kuukausikohtaisesti. Ainoastaan käteisellä tapahtuneet käteistapahtumat on kirjattava päiväkohtaisesti. Suomessa tavallisesti tilikausi on 12 kuukautta, mutta halutessaan se voi olla lyhempi tai pidempi, mutta enintään 18 kuukautta. Kirjanpitoaineistoa, eli tositteita ja liiketapahtumia kuvaavaa vaihtoa tulee säilyttää vähintään kuusi vuotta tilikauden loputtua. Sen sijaan kirjanpidossa syntyneet kirjanpitokirjat, tase-erittelyt ja tasekirjat, tilipuitteet, kirjaussuunnitelmat ja menetelmäkuvaukset tulee tilikauden lopusta säilyttää vähintään 10 vuotta. Tilinpäätös laaditaan tilikauden lopuksi, viimeistään neljän kuukauden kuluttua. Tilinpäätöksen tarkoituksena on selvittää yrityksen varallisuusasema ja tulos, johon kuuluu tase, rahoitus- ja tuloslaskelma sekä tarvittavat liitetiedot. Rahoituslaskelma koskee pääosin suuria, julkisia osakeyhtiöitä tai osuuskuntia. Tiettyjen rajojen puitteissa yrityksen tulee myös tehdä tilintarkastuskertomus. (Holopainen 2014, 153–155; Taloushallinnonliitto 2015; Yrityksen perustaminen b 2013.)

Tilintarkastajan tarkoituksena on tarkistaa, että yhtiön johto on antanut tilinpäätöksessä oikeat ja riittävät tiedot toiminnan tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta. Tilintarkastus tarkistaa myös sen, että tilinpäätös on laadittu lakia noudattaen. Tilintarkastajana toimii pääosin ammattitaitoinen henkilö, jonka tehtävänä on toimia yritykselle eräänlaisena valvontajärjestelmänä. Tilintarkastuksen päätarkoituksena ei ole kuitenkaan kaikkien liiketapahtumien tarkistaminen ja väärinkäyttöjen etsiminen, vaan tarkoitus on saada riittävä varmuus siitä, että tilinpäätös ei sisällä huomattavia virheitä. Pääosin osakeyhtiöt, osuuskunnat, avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt ovat tilintarkastusvelvollisia. Toiminimen har-

joittajan ei vaadita valitsevan itselleen tilintarkastajaa. (Yrityksen perustamisopas, s.152; Uusyrittyskeskus 2013, 31–32; Yrityksen perustaminen b 2013.)

”Tilintarkastaja on pakollinen, kun

- 1) taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa tai
- 3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.” (Uusyrittyskeskus, 32.)

”Jos tilintarkastaja valitaan lain nojalla tai vapaaehtoisesti, on valittava hyväksytty tilintarkastaja eli KHT- tai HTM-tilintarkastaja taikka KHT- tai HTM-yhteisö.” (Uusyrittyskeskus, 32.)

3.5 Verotus Suomessa

Suomessa yritys on velvollinen maksamaan voitoistaan veroja ja on luonnostaan verovelvollinen. Yritysverotus riippuu hyvin paljon yrityksen yhtiömuodosta, yhtiön voidessa kuulua joko rajoitetun tai yleisen verovelvollisuuden piiriin. Suomessa yleisen verovelvollisuuden alle voi kuulua yhtiö, joka on rekisteröity Suomessa tai perustettaessa noudattanut Suomen lakeja, jolloin verovelvolliset maksavat veroja Suomeen. Rajoitettuun verovelvollisuuden piiriin voivat kuulua ulkomailta tulleet henkilöt, jotka ovat asuneet Suomessa maksimissaan kuusi kuukautta tai ulkolaiset yhteisöt. Jos kuuluu rajoitetun verovelvollisuuden piiriin, tuolloin maksetaan verot ainoastaan Suomessa tehdyistä tuloista. Suomessa verotusoikeus on kunnilla, valtiolla, evankelis-luterilaisella kirkolla ja ortodoksisella kirkolla. Suomessa maksettavia veroja on kahdenlaisia; välillisiä - ja välittömiä veroja. Välilliseksi veroiksi luetellaan tulli ja arvonlisä- ja valmistevero. Välittömiä veroja sen sijaan ovat valtiolle maksettavat perintö- lahja-, ja tulovero, kirkolle maksettava kirkollisvero, kunnalle suoritettava kunnallisvero ja varainsiirtovero. Välittömistä veroista tärkeimmät maksettavat verot ovat tulovero ja kunnallisvero. (Yrityksen perustaminen c 2013; Holopainen 2014, 147.)

Valtiolle maksettava tulovero voi määräytyä kahdella tavalla: suhteellisena tai progressiivisena. Progressiivinen vero määräytyy progressiivisen tuloveroasteikon mukaan ja maksetaan ansiotuloista, kuten palkasta ja luontoiseduista. Yksinkertaisesti, jos tulot nousevat, tämä voi myös aiheuttaa suhteellista nousua verojen lisääntymiseen. Sen sijaan suhteellisessa verotuksessa verot määräytyvät tuloista riippumatta saman prosentin mukaan. (Yrityksen perustaminen d 2013; Holopainen 2014, 147–148.)

Yksityisen elinkeinonharjoittajan, avoimen- ja kommandiittiyhtiön tuloverotus määräytyy sen jälkeen, kun verotuksesta on vähennetty tulojen hankkimisesta aiheutuneet menot. Toisin sanottuna toiminimen toimintaa verotetaan yrittäjän muiden tulojen kanssa.

Erotus verotetaan pääoma- ja ansiotulona, joka määräytyy nettovarallisuuden perusteella. Kommandiitti- ja avointa yhtiötä verotetaan siten, että nettovarallisuus ja tulos jaetaan kaikkien yhtiömiesten kesken, jonka jälkeen verotus tapahtuu samalla tavalla kuin toiminnimessä. Kommandiittiyhtiössä äänettömän yhtiömiehen tulot verotetaan pääomatulona. Jos toiminimen pääomatulot ovat enintään 40 000 euroa, tuloveroprosentti on silloin 30. Muutoin yli 40 000 euron yli menevistä pääomatuloista verotetaan 32 prosenttia. Verokanta ansiotuloissa on progressiivinen. Edellisen vuoden nettovarallisuuden katsotaan olevan yrityksen toiminnasta 20 prosenttia, jonka jälkeen se on ansiotuloa. (Yrityksen perustaminen d 2013; Yrittäjät.fi g 2014; Holopainen 2014, 147–148.)

Osakeyhtiön ja osuuskunnan tulee noudattaa verotuksessa itsenäistä verovelvollisuutta. Molempien yhtiömuotojen tulee maksaa verotettavan tuloksen osuudesta 24,5 prosenttia. Tuloverotus määräytyy sen jälkeen, kun verotuksesta on vähennetty tulojen hankkimisesta aiheutuneet menot. Tuloveroprosentti määräytyy osakeyhtiössä ja osuuskunnassa kuitenkin samoin, kuin edellisissä yhtiömuodoissa. Mikäli yhtiön pääomatulot ovat enintään 40 000 euroa, tuloveroprosentti on silloin 30. Muutoin 40 000 euron yli menevistä pääomatuloista verotetaan 32 prosenttia. Verokanta ansiotuloissa on progressiivinen. (Yrityksen perustaminen c 2013; Holopainen 2014, 148–150.)

4 Yrityksen perustaminen Virossa

Tulevissa alaluvuissa käsittelemme yrityksen perustamista Virossa. Käymme läpi vaihe vaiheelta ne yrityksen perustamisen prosessit, jotka yrittäjän tulee ottaa huomioon suunnitellessaan yritystoimintaa Viroon. Tulemme perehtymään tarjolla oleviin yritysmuotoihin, kirjanpitoon ja tilintarkastukseen, verotukseen, viranomaismenettelyyn sekä muihin yrityksen perustamisen kannalta oleellisiin seikkoihin. Tavoitteena on, että lukijalla olisi näiden lukujen jälkeen selkeä käsitys siitä, mitä toimenpiteitä yrityksen perustaminen Virossa vaatii ja mitä tulisi ottaa huomioon suunnatessa yritysmarkkinoille kyseisessä maassa.

4.1 Yritysmuodot

Viron liiketoimintalaissa on säädetty viisi eri yritysmuotoa: avoin yhtiö (Täisühing), kommandiittiyhtiö (Usaldusühing), julkinen osakeyhtiö (Aktsiaselts), rajavastuuyhtiö (Osaühing) sekä osuuskunta (Tulundusühistu). Yleisimmin edellä mainituista yritysmuodoista käytetään julkista osakeyhtiötä (Aktsiaselts, AS) sekä rajavastuuyhtiötä (Osaühing, OÜ). (Doing business and investing in Estonia 2014, 28.).

4.1.1 Rajavastuuyhtiö

Rajavastuuyhtiö (OÜ) on Virossa suosituin yhtiömuoto pienten- ja keskisuurten yritysten keskuudessa. Suomessa tämän kaltaista yritysmuotoa ei tunneta lainkaan, joten sen toimintamalli on meille suomalaisille vieraampi. Virossa rajavastuuyhtiö nauttii kuitenkin suurta suosiota ja syinä tähän voidaan nähdä sen perustamisen ja päätöksen teon joustavuus sekä vastuun rajoittuminen yhtiöön sijoitettuun minimipääomaan. (Novasigma a 2015.)

Rajavastuuyhtiön perustamiseen vaadittava minimiosuuspääoma on 2500 euroa. Osuuspääoman maksamista voidaan siirtää myös eteenpäin, mikäli osuuspääoma ei ylitä 25 000 euroa. Rajavastuuyhtiössä perustajia ja osakkaita voi olla yksi tai useampia ja sen perustaminen tapahtuu osakkaiden välisellä sopimuksella. Yhtiön voivat perustaa yksityiset henkilöt tai toiset yritykset kansalaisuudesta riippumatta. Rajavastuuyhtiössä osuuspääoma jakautuu osakkeiden sijaan yhtiöosuuksiin. Osakas voi esteittä luovuttaa oman yhtiöosuutensa toisille yhtiömiehille ja muilla osakkailla on aina etuoikeus lunastaa yhtiöosuus ennen yhtiöosuuden luovuttamista ulkopuolisille, ellei yhtiöjärjestyksessä ole toisin sovittu. Rajavastuuyhtiön hallinnolliselta puolelta löytyy kaksi pakollista toimielintä: osakkaiden kokous (üldkoosolek) sekä yrityksen hallitus (juhatus). Hallitus voi koostua yhdestä tai useammasta jäsenestä, Suomen kaltaista varsinainen- ja varajäsen käytäntöä Viron lainsäädäntö ei kuitenkaan tunne. (Asianajajatoimisto Legistum Oy.)

4.1.2 Julkinen osakeyhtiö

Julkisessa osakeyhtiössä (AS) sijoitetun pääoman määrän on oltava vähintään 25 000 euroa ja osakkeiden nimellisarvon vähimmäisarvoltaan 0,1 euroa. Julkisessa osakeyhtiössä osakepääoma on jaettu osakkeisiin, jotka on rekisteröitävä ja kirjattava Viron arvopaperikeskuksessa. Oikeudet osakkeisiin kuuluvat henkilöille, jotka on kirjattu osakkaiksi osakasluetteloon. (Invest in Estonia, 21.)

Julkiseen osakeyhtiöön on määrätty kolme pakollista toimielintä: yhtiökokous (üldkoosolek), hallitus (juhatuse) sekä hallitustalve (nõukogu). Hallitus vastaa yhtiön jokapäiväisistä asioista sekä toimii yhtiön edustajana. Mikäli hallituksen jäseniä on ainoastaan yksi, käytetään tästä henkilöstä nimitystä johtaja (juhataja). Viron laissa ei tunneta käsitettä toimitusjohtaja, mutta sellainen voidaan kuitenkin hallituksen lisäksi nimittää. Toimitusjohtajalla ei kuitenkaan ole yksin oikeutta edustaa yhtiötä, eikä häntä myöskään merkitä Viron kaupparekisteriin. Yhtiökokoukset ovat Virossa, kuten Suomessakin varsinaisia tai ylimääräisiä. Mikäli hallituksessa on vain yksi jäsen, ei yhtiökokouksen pitäminen ole pakollista, vaan silloin yhtiökokouksen toimivallan piiriin kuuluvat päätökset voidaan tehdä osakkaan päätöksinä. (Novasigma b. 2015.)

Julkisessa osakeyhtiössä olevan hallitustalven tehtävänä on suunnitella yrityksen toimintaa ja valvoa hallituksen toimia. Hallitustalvestossa on oltava vähintään kolme jäsentä, ellei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty suurempaa jäsenmäärää. (Invest in Estonia, 24.)

4.1.3 Avoin yhtiö

Avoimessa yhtiössä vähintään kaksi osakasta toimii saman yritysnimen alla vastaten yhteisvastuullisesti koko henkilökohtaisella varallisuudellaan yhtiön velvoitteista. Avoimen yhtiön osakas voi olla luonnollinen- tai oikeushenkilö. Uusia osakkaita avoimeen yhtiön voidaan ottaa vain kaikkien osakkaiden suostumuksella. Avoimessa yhtiössä osakkaat solmivat kumppanuussopimuksen, jossa oleellisimpana määritellään yrityksen nimi, toimipaikka sekä osakkeenomistajien maksujen määrä. (Ettevotlusope.)

4.1.4 Kommandiittiyhtiö

Virolaisessa kommandiittiyhtiössä kaksi tai useampaa henkilöä toimii yhteisen yritysnimen alla ja näistä henkilöistä vähintään yksi toimii varsinaisena yhtiömiehenä, vastaten henkilökohtaisella omaisuudellaan yhtiön velvoitteista. Yhtiömiehen lisäksi kommandiittiyhtiössä

on yksi tai useampi äänetön yhtiömies, joiden vastuu rajoittuu yritykseen sijoitettuun pääomaan. Äänetön yhtiömies ei ole vastuussa yhtiön velvoitteista mutta hän ei myöskään ole oikeutettu johtamaan tai edustamaan kommandiittiyhtiötä, ellei kumppanuussopimuksessa toisin ole määrätty. Äänettömällä yhtiömiehellä on oikeus nostaa yrityksestä voittoa, joka määräytyy sijoitetun pääoman mukaan. (Estonian Investment Agency. Legal form 2009.)

4.1.5 Osuuskunta

Osuuskunta toimii Virossa samalla periaatteella kuin Suomessakin. Osuuskunnan tarkoituksena on tukea ja edistää jäsentensä taloudellisia etuja ja yhteistä toimintaa. Tarkoituksena on saada jäsenet käyttämään osuuskunnan tarjoamia palveluja (esim. kauppayhtymät) ja vastineeksi osuuskunta palkitsee osakkaansa erilaisilla etuuksilla. Osuuskunta on vastuussa velvoitteistaan koko varallisuudellaan, mutta sen jäsenet eivät henkilökohtaisesti ole vastuussa osuuskunnasta. (Doing business and investing in Estonia 2014, 30.)

4.1.6 Sivuliike

Ulkomaisen yhtiön on mahdollista perustaa Viroon myös sivuliike, mikäli se haluaa pysyvästi tarjota tuotteita tai palveluja omalla nimellään. Sivuliikkeen yritysnimi muodostuu sen perustaneen yhtiön nimestä ja Eesti filiaal liitenimestä. Sivuliike on rekisteröitävä kaupparekisteriin omana yrityksenään, mutta se ei kuitenkaan ole oikeushenkilö ja sen perustanut ulkomainen yhtiö on aina vastuussa sivuliikettä koskevista velvoitteista. (Doing business and investing in Estonia 2014, 30.)

4.1.7 Yksityinen liikkeenharjoittaja

Virossa on lisäksi mahdollista harjoittaa yritystoimintaa yksityisenä liikkeenharjoittajana (Füüsilisest isikust ettevõtja, FIE). Yksityinen liikkeenharjoittaja valitaan yritysmuodoksi yleensä silloin, kun yritystoiminta on pienimuotoisempaa. Yksityinen liikkeenharjoittaja on vastuussa yrityksen velvoitteista koko henkilökohtaisella omaisuudellaan. (Doing business in Estonia 2014, 47.)

4.2 Yrityksen perustamisen vaiheet Virossa

Yrityksen perustaminen alkaa Virossa samoin, kuten muualla maailmassa, **yritysideasta**. Yritysidealla tarkoitetaan ajatusta siitä, millä toimialalla tuleva yritys tulee operoimaan. Yritysideasta työstetään vähitellen **liikeidea**, joka pyrkii vastaamaan kysymyksiin mitä, kenelle ja miten. Liikeidean tarkoituksena on kuvata yrityksen toiminta, kohderyhmä, sekä

toimintasuunnitelma. Lisäksi siinä pyritään pohtimaan, onko yrityksen ideassa jotakin selaista, mitä markkinoilla ei vielä ole tarjolla ja mikä herättäisi kohderyhmän mielenkiinnon. (Uusyrittäskeskus 2014)

Liikeidean työstämisen jälkeen on pohdittava yritykselle sopivaa **nimeä ja yritysmuotoa**. Näistä molemmista on olemassa säädökset Viron liiketoimintalaissa (äriseadustik), joka on säädetty vuonna 1995. Ulkomaalainen sijoittaja voi valita jonkin seuraavista yritysmuodoista: rajavastuuyhtiö, julkinen osakeyhtiö, kommandiittiyhtiö, avoin yhtiö, osuuskunta tai sivuliike. Perustettavalla yrityksellä on aina oltava yritysnimi, joka rekisteröidään Viron kaupparekisteriin, ja jonka nojalla yritys toimii. (Doing business and investing in Estonia 2014, 27–30.)

Yrityksen nimeä valittaessa on huomioitava, että kukin yritys saa käyttää vain yhtä yritysnimeä ja käytettävä nimi ei saa olla harhaanjohtava yrityksen toimialan ja osaamisen kanssa. Yrityksen nimi ei saa myöskään olla hyvän maun vastainen, eikä siinä saa käyttää ilmaisuja ”valtion” tai ”kunnan” ellei yhtiön omistuksesta ole valtiolla vähintään puolet. Yhtiöllä on yksinoikeus sen käyttämälle yritysnimelle ja yritykseltä voidaan vaatia vahingonkorvauksia, mikäli se luvatta käyttää toiselle yritykselle rekisteröityä nimeä omassa toiminnassaan. (Riigi Teataja 1995, 9-15§.)

Yritysmuodon ja nimen valinnan jälkeen yritys on rekisteröitävä Viron **kaupparekisteriin**. Kaupparekisteriin on jätettävä rekisteröintihakemus ja talletettava alkupääoma. Sivustolta rik.ee voidaan myös tarkistaa, että suunniteltu yritysnimi on vapaana. (Doing Business 2015.)

Rekisteröityminen kaupparekisteriin maksaa 145 euroa (valtion perimä maksu) ja mikäli rekisteröityminen hoidetaan notaarin välityksellä, tulee päälle maksaa vielä notaarin palvelusta perimä maksu. (Estonian Investment Agency, Estonia Investment Guide, 27.)

Yrityksen rekisteröintiin on kaksi vaihtoehtoa, sen voi tehdä joko sähköisesti tai notaarin kautta. **Sähköinen rekisteröityminen** on kaikista helpoin ja nopein tapa yritystoiminnan aloittamiseen. Sähköistä rekisteröitymistä varten tarvitaan henkilökortti ja digitaalisen allekirjoituksen ohjelmisto. Yhtiö voidaan rekisteröidä sähköisesti vain, jos kaikki asianomaiset ovat paikalla ja pystyvät allekirjoittamaan hakemuksen ja tarvittavat perustamisasiakirjat digitaalisesti. Sähköisesti voidaan rekisteröidä kaikki muut yhtiömuodot, paitsi julkiset osakeyhtiöt tai kaupalliset järjestöt. Rekisteröintihakemukseen on täytettävä yrityksen nimi, perustajien tiedot sekä liitettävä mallit perustamisasiakirjoista. Rekisteröinnin yhtey-

dessä on maksettava perustamismaksu, mutta alkupääoman tallettamista voidaan halutessa lykätä. (Eesti.ee 2015.)

Yritys voidaan rekisteröidä myös **notaarin** kautta, mikäli sähköinen rekisteröityminen ei ole mahdollista tai sitä ei haluta tehdä. Lisäksi tietyissä tapauksissa rekisteröityminen onnistuu vain notaarin kautta, esimerkiksi jos perustajat eivät voi allekirjoittaa dokumentteja digitaalisesti tai jos pääoma on rahan sijaan aineellista. Ennen notaarin luokse menoa on hyvä olla maksettuna rekisteröintimaksu ja talletettuna alkupääoma. Tämän jälkeen notaarin avulla valmistellaan ja jätetään seuraavat asiakirjat kaupparekisteriin: yhtiösopimus, yhtiöjärjestys, rekisteröintihakemus, yhteystiedot sekä todistukset maksetusta rekisteröintimaksusta ja pankkiin talletetusta pääomasta. Notaaari valmistelee kaikki tarvittavat asiakirjat ja notaarin toimistolta löytyvät kaikki perustamista varten vaadittavat asiakirjapohjat. Yrityksen rekisteröiminen notaarin kautta kestää tavallisesti 2-3 päivää. (Eesti.ee 2015.)

Sähköisen rekisteröitymisen ja notaarin lisäksi Viron yritysmarkkinoille voi suunnata myös ostamalla valmisyrityksen. Valmisyritystä ostettaessa yritys on jo valmiiksi rekisteröity Viron kaupparekisteriin ja sillä on valmiiksi voimassa oleva Y-tunnus. Valmisyritystä ostettaessa vaaditaan ainoastaan notaarin vahvistus kauppakirjaan, jonka jälkeen yritystoiminta voi alkaa. Valmisyhtiö on ulkomaalaisten yrittäjien keskuudessa suosittu tapa aloittaa yritystoiminta ja valmisyrityksiä tarjoavia konsultointiyrityksiä löytyy Virosta useita. Valmisyhtiön hyvinä puolina nähdään sen nopeus ja vaivattomuus. Yritys on valmiiksi rekisteröity, eikä yrittäjän tarvitse nähdä vaivaa asiakirjojen täyttämiseen. Lisäksi yritykselle on jo valmiiksi avattu pankkitili ja vaadittava alkupääoma on maksettuna. (Novasigma c.)

4.3 Luvat ja ilmoitukset

Viron kaupparekisterissä olevat yritykset tallentuvat automaattisesti myös veronmaksajien rekisteriin, joka on vero- ja tulliviranomaisen käytössä. Yrityksen ei siis tarvitse tehdä erillistä ilmoitusta verottajalle, vaan verovelvollisuus astuu voimaan automaattisesti. Erillinen rekisteröityminen verovelvolliseksi on tarpeellista ainoastaan siinä tapauksessa, mikäli yritys on arvonlisäverovelvollinen tai toimii ulkomaisena työnantajana. (Doing business and investing in Estonia 2014, 43.)

Yrityksen on rekisteröidyttävä arvonlisäverolliseksi, mikäli sen liikevaihto ylittää 16 000 euroa kalenterivuoden ajalta. Yhtiön hallitusneuvoston on jätettävä arvonlisäveroa koskeva hakemus kolmen päivän sisällä siitä, kun sen liikevaihto ylittää 16 000 euroa. Rekisteröityminen arvonlisäverovelvolliseksi voidaan tehdä joko kaupparekisteriin rekisteröitymisen

yhteydessä tai erillisellä lomakkeella Viron vero – ja tullihallitukseen. (Doing Business 2015.)

Viroon yritystä perustavan on syytä huomioida, että Viron lainsäädännössä on määritelty liiketoimintaa, joka on luvanvaraisia tai sellaista, että vain määrätyillä yksiköillä on kyseisen yritystoiminnan harjoittamiseen lupa. Virossa on myös toimialoja, joiden harjoittaminen on kokonaan laissa kiellettyä. Laista löytyy myös sellaisia toimialoja, joiden harjoittamiseen on olemassa erityiset asetukset ja vaatimukset, tällaisia ovat esimerkiksi pankit ja muut luotonantajat, vakuutusyhtiöt, polttoaineen ja alkoholin myyjät sekä matkatoimistot. (Doing business and investing in Estonia 2014, 27-28.)

4.4 Kirjanpito ja tilintarkastus

Viron kirjanpitolaki, joka astui voimaan 1.1.2003, säätelee kirjanpidon toimia kaikissa liiketoiminnan yksiköissä, jotka on rekisteröity Viroon. Laki on muotoiltu noudattaen kansainvälisiä kirjanpidon standardeja (IAS). Lähes kaikki Virossa toimivat yritykset voivat valita tekevätkö tilinpäätöksen kansainvälisen IFRS-standardin mukaisesti vai noudattaen Viron kirjanpidon (Estonian GAAP) standardeja. Pörssiin listattujen yhtiöiden ja rahoituslaitosten on kuitenkin pakollista käyttää kansainvälistä IFRS-mallia. Tilikauden pituus on Virossa 12 kuukautta ja jokaisen tilikauden loputtua on jätettävä vuosikertomus kuluneesta kaudesta, sisältäen toimintakertomuksen, tilintarkastuskertomuksen sekä varainlaskeman. Tilintarkastuskertomusta ei tarvitse liittää vuosikertomukseen siinä tapauksessa, jos yhtiö ei ole tilintarkastusvelvollinen. Vuosikertomus on jätettävä Viron kaupparekisteriin kuuden kuukauden sisällä tilikauden loppumisesta. (Estonian Investment Agency, Estonia Investment Guide, 28.)

Virossa tilintarkastusvelvollisia ovat kaikki julkiset osakeyhtiöt- ja yhteisöt. Lisäksi tilintarkastusvelvollisuus koskee niitä yhtiöitä tai yhteisöjä, joilla kaksi tai useampi seuraavista kolmesta kriteeristä täyttyy: 1. myyntitulot yrityksessä tai tulot toisessa kirjanpito yhteisössä ylittävät yli kaksi miljoonaa euroa. 2. taseen loppusumma on miljoonaa euroa tai enemmän 3. yrityksessä on työntekijöitä 30 tai enemmän. Tilintarkastusvelvollisuus koskee kirjanpitovelvollista myös, jos yksi seuraavista kolmesta täyttyy: 1. myyntituloista täyttyy yrityksen osalta (tai jos kyseessä yhteisö, niin kirjanpidon osalta) kuusi miljoonaa euroa 2. taseen loppusumma saavuttaa kolme miljoonaa euroa 3. yhtiössä on työntekijöitä 90 tai enemmän. (Estonian Investment Agency, Estonia Investment Guide, 29.)

4.5 Verotus

Kasvuun tähtäävä talouspolitiikka on toiminut jo useamman vuoden ajan yhtenä Viron hallitusten kulmakivenä. Virossa on käytössä tasaveroprosentti ja tämä tarkoittaa sitä, että kaikki Viron lipun alla toimivat yritykset tai yksityishenkilöt maksavat ansio- ja pääomatuloista saman 20 prosentin suuruisen veron. Yrityksiä ei veroteta Virossa liikevoitostaan lainkaan, elleivät omistajat jaa voittoa osinkoina toisilleen. Arvonlisäveroa tulee maksaa, mikäli yrityksen myyntitulot ylittävät 16 000 euroa ja luontaisetujen verojen maksu kuuluu työnantajalle. (Yrittäjyyden edellytykset ja kehitystrendit Virossa ja Suomessa 2012, 18–19; Koivuaho.)

Viron verojärjestelmä koostuu kansallisista- sekä paikallisista veroista. Paikalliset verot kuuluvat paikallishallinnon toimivaltaan. Kansallisia veroja ovat: tulovero, sosiaalivero, kiinteistövero, uhkapelivero, arvolisävero, tulli- ja valmistusvero sekä raskaanliikenteen ajoneuvovero. Kuntien on mahdollista määrätä Virossa paikallisia veroja, mutta tosiasias- sa vain harvat ovat ottaneet käyttöön paikallisia veroja, kuten venevero, mainontavero, huvivero ja parkkimaksut. Virossa ei ole käytössä Suomessa tunnettua lahja- tai perintö- veroa. (Estonian Investment Agency, Estonia Investment Guide, 58.)

5 Tutkimus

5.1 Tutkimusmenetelmät

Kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä, eli määrällisessä tutkimuksessa käytettävä aineisto on yleistettävissä. Määrällinen ja laadullinen tutkimusmenetelmä eroavat toisistaan siten, että kvalitatiivinen tutkimustapa vastaa kysymyksiin mitä, miksi ja keitä tutkitaan, kun taas kvantitatiivinen etsii vastaukset kysymyksiin kuinka paljon, kuinka moni ja kuinka usein. Määrällisen tutkimuksen tarkoituksena on hankkia aineistoa, jossa käytetään tilastollisia menetelmiä ja aineisto on yleensä numerollisessa muodossa. Alusta alkaen kvantitatiivisen tutkimuksen tekijän kysymyksien sijoittaminen on huomattavasti rajatumpaa ja kurinalaisempaa kuin kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Aineiston keruu tapahtuu kysymyslomakkeiden tai erilaisten mittausten avulla. (Virtuaali SAMK Kirjasto 2004.)

Määrällisen tutkimuksen tasapuolisuus nähdään saavutettavan niin, että tutkija ja haastateltava eivät koskaan tapaa toisiaan, jolloin vältytään todelliselta vuorovaikutukselta. Haastattelut suoritetaan tutkimuslomakkeella, joka useimmiten esimerkiksi lähetetään sähköpostin välityksellä, jolloin tutkija ja tutkittava eivät tapaa toisiaan kasvotusten. Kun tutkija pysyy erillään haastateltavasta, tämä edistää määrällisen tutkimuksen tasapuolisuutta. Määrällisen tutkimuksen haastattelut pyritään suorittamaan niin, että siihen saadaan suurelta joukolta vastaus, joten mitä suurempi otos saadaan, sen parempi keskiarvo tutkimukselle saadaan. (AMK 2007; Virtsa 2006.)

Siinä missä kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä vastaa kysymyksiin kuinka paljon, kuinka moni ja kuinka usein, niin **kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä** vastaa kysymyksiin miksi, millainen ja miten. Ennen kun tutkimusta voidaan kuitenkaan millään tavoin aloittaa, tutkijan tulee määritellä mahdollinen tutkimusongelma. Määrittelemisen avulla ymmärtämään kohderyhmää ja ilmiötä, se kuvaa ne kokonaisvaltaisesti ja kertoo syy-seuraussuhteista, tai ainakin mahdollista niiden tutkimisen monimutkaisissa tapauksissa. Kvalitatiivinen tutkimus on jatkuvaa tutkimista ja kehittämistä, joka lähtee tilanteiden ymmärtämisestä, ongelman ratkaisemisesta ja kehittämisestä. Ei ole tärkeää miettiä kuinka montaa haastattelee, kuinka monta yritystä pitää tutkia, vaan sen sijaan laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä syvällisesti. Tämän vuoksi ennen tutkimuksen täysillä aloittamista määritellään tutkimustavoite, tutkimusongelma ja tutkimusstrategia, jotta se etenisi halutulla tavalla. Edellytyksenä laadullisessa tutkimuksessa on, että tutkijan täytyy olla kiinnostunut ilmiöiden vaikutuksista ja tulkinnasta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006; Inspirans 2014.)

Sana "laadullinen" tutkimus on osittain harhaanjohtava ja voi antaa vaikutelman paremmasta, pehmeämmästä tutkimuksesta pinnalliseen ja kovaan kvantitatiiviseen verrattuna. Perusteellisella tutkimuksella eli hyvin suunnitelluilla ja toteutetuilla tutkimusasetelmilla, tutkimuksia toistamalla sekä tutkittavaa ilmiötä useista näkökulmista lähestymällä voidaan kuitenkin tavoittaa monipuolista tietoa ja lisätä siten ymmärrystä niin ilmiöön liittyvistä syy-seuraussuhteista, kuin ilmiön luonteestakin. Laadullisessa tutkimuksessa analyysin pääpaino on numerollisten arvioiden sijaan mielipiteiden sekä niiden syiden ja seurausten syvällisessä merkityksessä. Laadullista otetta hyödynnetään paljon muun muassa uusien tuotteiden ja markkinointikonseptien esitestaamisessa. (Taloustutkimus Oy 2016; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

5.2 Tutkimusmenetelmän valinta

Käytimme opinnäytetyössämme kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, eli laadullista tutkimustapaa. Tavoitteenamme oli tehdä kvalitatiivinen tutkimus, jossa käytetään tukena rakennus- ja teollisuusalan yrittäjien haastatteluja. Yrittäjillä on oman yrityksen kautta kokemusta ja näkemystä toimisesta Suomessa tai Virossa ja tätä kautta halusimme saada uutta perspektiiviä tutkimukseen. Käytimme lisäksi apuna muita opinnäytetöitä sekä lähteinä luotettavaa kirjallisuutta ja internet-lähteitä. Tavoitteenamme oli luoda todenperäinen kuva aiheesta valitsemamme aineiston avulla. Opinnäytetyömme pääongelma oli selvittää eroaako yrityksen perustaminen Suomen ja Viron välillä. Lisäksi keskeisenä tavoitteena oli saada tietää, että mikäli eroja löytyy, niin minkälaisia ne ovat. Tavoitteenamme oli luoda tutkimus, jonka avulla me tekijät itse tai kuka tahansa aiheesta kiinnostunut voisi saada tietoa yrityksen perustamisen eroavaisuuksista Suomen ja Viron välillä. Valitsimme laadullisen tutkimustavan, koska se oli sopivin tutkimusmenetelmä tekemäämme opinnäytetyöhön sen haastattelujen ja tutkimuksen laadullisen tarpeen vuoksi. Suoritimme opinnäytetyöhön liittyvät yrittäjien haastattelut puhelinhaastattelun, pöytähaastattelun ja sähköpostihaastattelun muodoissa. Haastateltavana meillä oli viisi eri yrittäjää Suomesta ja Virossa, joista yhdellä yrittäjällä oli yritystoimintaa sekä Suomessa että Virossa. Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä, eli määrällinen tutkimustapa ei olisi ollut sopiva tutkimusmenetelmä työhömmemme, sillä meillä ei ollut tarkoituksena saada suurta otantaa, vaan halusimme päästä haastatteluissa ja tutkimuksessa hieman pintaa syvemmälle.

Käytettyämme laadullista tutkimusmenetelmää, **validiteetti** sai huomattavasti enemmän jalansijaa työssämme, kuin **reliabiliteetti**. Yksinkertaisesti reliabiliteetti tarkoittaa sitä, onko määrällinen tutkimus luotettava, kun taas validiteetti tarkoittaa sitä, onko suosittu kysely pätevä. Tutkimuksen validiteetilla pyritään mittaamaan sitä, onko tutkittava ongelma ratkaistu ja ovatko taustatiedot olleet tarpeeksi kattavat, jotta saadut tulokset ovat oikeita.

Koemme, että saimme haastattelemiltamme yrittäjiltä ja tutkimastamme aineistosta hankittua hyvää ja pätevää tietoa tutkimusongelmaamme. Haastattelujen suppea otos ja yrittäjien toimialan samankaltaisuus kuitenkin aiheutti sen, ettei saatuja vastauksia voida pitää täysin luotettavana tai yleistää laajemmin. (AMK 2007; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

6 Toimintaympäristöjen vertailu Suomessa ja Virossa

Tulevissa alaluvuissa vertailemme Suomen ja Viron toimintaympäristöjä yrittämisen näkökulmaa mielessä pitäen. Vertailemme molempien maiden osalta erikseen poliittisen, taloudellisen, sosiaalisen, teknologisen- ja ekologisen ympäristön piirteitä ja pyrimme tuomaan esille niiden olennaisimpia eroavaisuuksia.

6.1 Poliittisen ympäristön vertailu

Viron hallitus on jo useamman vuoden ajan sitoutunut talouspolitiikkaan, joka tähtää selvään talouden kasvuun, Suomessa tämänkaltaisia helpotuksia on alettu miettiä vasta viimeaikoina. Suomessa käytössä on progressiivinen verotus, jolloin veroprosentti määräytyy tulojen mukaan. Virossa taas tulotasosta rippumatta jokainen maksaa tuloistaan 20 prosentin suuruisen veron.

Suomen hallituksen tähtäimessä on keventää keski- ja pienituloisten verotusta, kun taas Virossa vannotaan ainakin vielä toistaiseksi tasaveroprosentin nimeen. Suomen hallituksen tulevaisuudensuunnitelmissa on nähtävissä hieman samankaltaisuuksia Viron talouspolitiikan perusajatuksen kanssa. Molemmilla mailla ajatuksena on talouden ja työllisyyden kasvu sekä tukeminen ja Suomessakin pyritään tulevaisuudessa tekemään yrittäjyydestä kannattavampaa.

Suomen talouspolitiikan kulmakivenä on myös taata julkisten palveluiden ja sosiaaliturvan rahoitusta, kun taas Viron puolella näiden asioiden suhteen jokainen on enemmän omillaan. Virossa ei tunneta samankaltaista sosiaaliturvaa kuin Suomessa. Suomen hallituksen talousohjelman tavoitteena on lopettaa velkaantuminen vuoteen 2021 mennessä. Viro taas ei paini velkaantumisen liittyvien ongelmien kanssa, vaan sen valtiontalous seisoo hyvin vahvoilla jaloilla.

Haastattelemiemme yrittäjien vastausten perusteella Suomen poliittinen ilmapiiri nähdään huomattavasti Viron ilmapiiriä huonompana. Viron poliittinen ilmapiiri koetaan yrittämisen suhteen arvostavana ja kannustavana, kun taas Suomen ilmapiiri nähdään byrokraattisempänä sekä enemmän työntekijän kuin työnantajan etuja ajavana. Viron poliittisten ratkaisujen kärkenä pidettiin kauttaaltaan verotuspolitiikkaa ja Suomen positiivisissa poliittisissa päätöksissä nousi niin ikään esiin työvoiman kustannusten leikkaaminen. Yrittäjien vastausten mukaan myös e-Viroa pidetään hyvin edistyksellisenä päätöksenä Viron hallitukselta.

6.2 Taloudellisen ympäristön vertailu

Suomen työttömyysprosentti tällä hetkellä liikkuu samoissa lukemissa, kuin Viron työttömyysprosentti vuonna 2013, jolloin se oli kahdeksan prosentin tuntumassa. Suomen työttömyysprosentti marraskuussa 2015 oli 8,2 prosenttia, kun taas Virossa se oli laskenut vuoden 2015 helmikuuhun mennessä 5,9 prosenttiin.

Työttömyys nähdään ongelmana sekä Virossa että Suomessa. Viron ongelma piilee enemmän rakenteellisessa työttömyydessä ja siinä, että työvoiman tarjonta ja työnantajan vaatimukset eivät kohtaa. Suomessa suurena ongelmana ovat irtisanomiset, joita tapahtuu uran joka vaiheissa. Eläköitymisten myötä ajateltiin tulevan nuorille lisää työpaikkoja, mutta näin ei kuitenkaan käynyt.

Suomessa ja Virossa molemmissa nähdään pienoisena ongelmana se, että työnantajien on vaikea löytää oikeanlaista työvoimaa ja työnantajan kriteerit ja työntekijän osaaminen eivät osu yksi yhteen.

Haastattelemiemme yrittäjien vastauksista kävi ilmi, että talouden tilaa pidetään huonompana Suomessa kuin Virossa. Suomessa huono taloudellinen tilanne näkyy töiden ja tilausten vähenemisenä ja työvoiman pienempänä määränä. Virossa taas oman maan taloudesta ei oltu kovin huolissaan, mutta asiakkaiden heikentyneet taloustilanteet ovat vaikuttaneet myyntiin. Itse yritystä perustaessa sekä Suomen että Viron yrittäjät eivät olleet kokeneet senhetkistä talouden tilaa erityisen merkittävänä yrityksen perustamisen kannalta. Esille nousi kuitenkin Suomen puolelta haasteellisuus yritysrahoituksen saamiseksi.

6.3 Sosiaalisen ympäristön vertailu

Kun vertaillaan Suomen ja Viron yrityskulttuureja, niissä on huomattavan paljon samoja asioita. Maiden kansalaiset tunnetaan puolin ja toisin jokseenkin jäykkänä kansana, joten tämä ehdottomasti heijastuu heidän toimintaan myös liikemaailmassa. Joiltain osin nämä kaksi maata kuitenkin eroavat tapakulttuurinsa kanssa liikemaailmassa. Suomalainen yrittäjä suosii erityisesti järjestystä ja aikataulujen noudattamista sekä välttelee liian tuttavallista ”small talkia”, joka tarkoittaa sitä, että ennemmin pyritään menemään mahdollisimman nopeasti suoraan asiaan. Virolaiset taas eivät ole niin tarkkoja aikataulujen kanssa ja sovittujen palaverien aikataulut voivat toisinaan heitellä suurestikin. Suomalaiset tunnetaan liikemaailmassa toisinaan hyvinkin suorasukaisina, joka tarkoittaa sitä, että suorapuheisuus on hyve, eikä sitä katsota epäkohteliaisuutena. Tässä asiassa virolaiset ovat piirun verran erilaisia. He ovat liikeasioissa enemmän varovaisia, joka näkyy liian tuttavalli-

suuden välttelemisenä. Virolaisessa yrityskulttuurissa korostuu hierarkia erilaisissa tilanteissa, sekä tittelit, joilla on Suomea suurempi rooli neuvotteluissa ja liikeasioissa. Neuvottelujen käynti on muodollisempaa, esimerkiksi teittelyä käytetään kunnes sinunkaupat on virallisesti varmistettu. Suomessa puolestaan pyritään tasaväkiseen neuvotteluun, eikä esimies – alainen suhteissa ole niin suurta kuilua välissä, kuin Virossa.

Haastatteluista kävi ilmi, että sosiaaliset suhteet ja niiden hankkiminen yritystä perustaessa ja sen jälkeen ovat olleet erityisen hankalia Suomen puolella. Useimmat haastateltavat Suomessa ovat kokeneet, että yritystään perustaessa heillä ei ole ollut kovinkaan erikoisia suhteita muihin yrittäjiin tai asiakkaisiin. Virossa sen sijaan he ovat luoneet jo varman suhdepohjan vanhoista asiakkaista tai työpaikoista, joiden avulla he ovat kasvattaneet yritystään huomattavasti kannustavammassa ilmapiirissä kuin Suomen yrittäjät. Viron yrittäjät ovat useimmin löytäneet ensimmäiset kontaktinsa vanhoista työpaikoista. Näin ollen suomalaiset yrittäjät ovat pääpiirteiltään aloittaneet kirjaimellisesti pohjalta suhteiden luomisessa ja vuosien saatossa saaneet niitä kehitettyä eteenpäin. Suomalaiset yrittäjät kokevat, että heidän saatua uusia asiakkaita ja kontakteja, he ovat voineet heidän avulla edistää yrityksen toimintaa, kun Virossa tällainen pohja on ollut monilla jo valmiiksi yritystä perustaessa. Molempaan maahan yrittäjät kuitenkin kokevat suhteiden olevan ehto yrittäjälle, sillä ilman niitä yritys ei voi toimia. Kaikin puolin siis voisi sanoa, että haastattelemamme yrittäjät kokivat, että virolaisilla on parempi suhdepohja yrittäjyydelle ja yrityksen toiminnalle kuin suomalaisilla.

6.4 Teknologisen ympäristön vertailu

Kun Suomea ja Viroa vertaillaan teknologian kehityksessä, Viro on huomattavasti edempänä kuin Suomi. Viro on itsenäistymisestään saakka panostanut runsaasti uuteen teknologiaan, kun taas Suomi tuntuu joissain asioissa kahlaavan perässä hyvinkin hitaasti. Nykymaailma on kuitenkin hyvin riippuvainen teknologiasta ja sen kehityksestä, digitaalisuuden ollessa tällä hetkellä yritysmaailman yksiä tärkeimpiä tekijöitä. Toisinaan se on tuonut myös haasteita, mutta siitä huolimatta yrittäjät ovat yrittäneet kääntää nämä haasteet omiksi eduikseen. Virossa teknologinen edelläkävijyys käy ilmi monin erilaisin tavoin. Viro on hyödyntänyt digitalisoitumista useilla tavoilla, kuten verkossa mahdollistetulla äänestämällä ja vuonna 2014 käyttöön otetulla e-kansalaisuudella. E-kansalaisuuden myötä erityisesti ulkomaalaisten sijoittajien ja yrittäjien toiminta Virossa on helpottunut huomattavasti. Suomessa tämänkaltaisista uudistuksista ei ole vielä näkynyt mitään konkreettisia aikaansaannoksia. Suomessa monet viralliset asiakirjat vaativat vielä kuulakärkikynällä tehdyn allekirjoituksen, kun taas Virossa digitaalisesti tehtyä allekirjoitusta pidetään lain edessä aivan yhtä päteväenä, kun kynällä allekirjoitettua. Pääpiirtein voidaan siis sanoa,

että Virossa on yritetty helpottaa yrittäjien toimintaa uusilla teknologian välineillä, esimerkiksi yritystä perustaessa, kun taas Suomessa tällaiset kehityksen askeleet liikkuvat vielä pitkälti puhetasolla.

Haastatteluista kävi ilmi, että teknologian kehityksen suurimpana erona sekä Virossa että Suomessa on ollut siirtyminen paperiajasta tietokoneaikaan. Molemmat, sekä suomalaiset että virolaiset yrittäjät, kokivat teknologisen kehityksen ja digitalisoitumisen helpottaneen ja nopeuttaneen yritykseen liittyvien asioiden hoitoa huomattavasti. Esille nousi kuitenkin molemmista maista myös se, että yrittäjän on jatkuvasti oltava ajan hermolla pysyäkseen teknologian kehityksessä mukana.

Viroa pidettiin yrittäjien keskuudessa kauttaaltaan teknologian suhteen erittäin edistyneenä. Suomalaiset yrittäjät olivat tyytyväisiä siihen, että Suomessa voi tehdä yhä enemmän yrityksen hallinnointiin liittyviä asioita internetin välityksellä, mutta moni heistä toivoi, että myös Suomeen rantautuisi Viron mallin mukainen kattava E-järjestelmä.

6.5 Ekologisen ympäristön vertailu

Molemmissa maissa, sekä Suomessa että Virossa, yhtenä suurimpana haasteena nähdään erilaiset saasteet. Viro painii öljyliuskojen louhimisesta johtuvien ympäristöongelmien kanssa ja näin ollen yksi Viron suurimmista ongelmista on saasteet. Viron teollisuudessa käytetään hyvin paljon fossiilisia polttoaineita ja tämä aiheuttaa ympäristölle ongelmia. Suomessa sen sijaan pyritään keskittymään kestäväan kehitykseen, jolla edistettäisiin ympäristön hyvinvointia. Suomi kuitenkin kärsii Viron tavoin myös ongelmista ympäristöön liittyen esimerkiksi öljytuotannon ja muovituotannon tuomista saasteista. Ongelma Suomessa ei kuitenkaan ole ihan niin valtava kuin Virossa. Suomessa ollaan enemmän tietoisia ympäristöön liittyvistä asioista ja kuluttajat ottavat nämä myös huomioon omilla päätöksissään. Virossa pyritään kuitenkin koko ajan enemmän kiinnittämään huomiota ympäristöasioihin, jotta päästöt saataisiin vähenemään ja ihmiset toimimaan ekologisesti. Voidaan siis sanoa, että molemmissa maissa tiedostetaan saasteiden aiheuttamat ympäristövaikutukset ja yritetään vaikuttaa niihin. Suomi on kuitenkin tässä ehkä askeleen tai kaksi edempänä Viroa. Suomessa monilla aloilla myös yritysten asiakkaat pakottavat yrittäjät ottamaan vihreät arvot huomioon yritystoiminnassaan, mikäli he haluavat pitää asiakaskuntansa mahdollisimman laajana.

Suomalaisten ja virolaisten yrittäjien haastatteluista nousi ilmi, että kummankaan maan yrittäjät eivät pidä vihreitä arvoja erityisen tärkeinä oman liiketoimintansa kannalta. Suomalaiset yrittäjät kokivat vihreiden arvojen suosimisen kalliimmaksi ja jopa osittain haital-

liseksi oman yritystoimintansa kannalta. Virolaisten yrittäjien puolelta esiin nousi, että he epäilevät Viron ympäristöpolitiikan tulevaisuudessa mahdollisesti tiukentuvan ja eräs suomalainen Virossa toimiva yrittäjä koki Viron jätehuollon ja kierrätysasiat heikompina Suomeen verrattuna. Varsinaiseen vihreyteen ei kummankaan maan yrittäjien toimesta kiinnitetä erityisesti huomiota, mutta siisteyttä ja jätteiden lajittelua pidettiin kuitenkin oleellisena.

7 Yrityksen perustamisen vertailu Suomen ja Viron välillä

Oheisissa alaluvuissa vertailemme yrityksen perustamiseen liittyviä prosesseja Suomen ja Viron välillä. Tuomme esiin yrityksen perustamiseen liittyviä samankaltaisuuksia ja vertailemme niihin liittyviä eroavaisuuksia. Pyrimme luomaan selkeän kuvan siitä, miten yrityksen perustamisen prosessit poikkeavat Suomen ja Viron välillä ja mitkä piirteet kohtaavat tai ovat hyvin samankaltaisia keskenään.

7.1 Yritysmuotojen vertailu

Suomen ja Viron yritysmuodoissa on paljon samankaltaisuuksia, mutta sieltä löytyy myös muutamia eroja. Suurimpana erona Viron rajavastuuyhtiö, jota Suomen lainsäädännössä ei tunneta. Rajavastuuyhtiö muistuttaa hieman Suomessa tunnettua osakeyhtiötä, näistä molemmat, sekä Suomen osakeyhtiö että Viron rajavastuuyhtiö ovat maissaan suosituimpia yritysmuotoja. Molemmissa yhtiöissä perustamismaksu on 2500 euroa ja sijoittajan vastuu rajoittuu sijoitettuun pääomaan. Merkittävä erona Viron rajavastuuyhtiön ja Suomen osakeyhtiön välillä on se, että rajavastuuyhtiössä osuuspääoma jakautuu yhtiö-osuuksiin, kun taas Suomessa puhutaan osakkeista. Hallitus ja yhtiökokous ovat sekä Viron rajavastuuyhtiössä että Suomen osakeyhtiössä pakollisia toimielimiä.

Viron julkinen osakeyhtiö ja Suomen julkinen osakeyhtiö vaativat molemmat perustamiseen jo hieman suurempaa pääomaa. Virossa pääoma on kuitenkin Suomea pienempi, 25 000 euroa. Suomessa vastaava summa on 80 000 euroa. Toimitusjohtaja ei ole kummankaan maan osakeyhtiössä pakollinen, mutta Suomessa toimitusjohtaja nimetään huomattavan usein, kun taas Virossa toimitusjohtajan virka on tuntemattomampi. Molempien maiden julkisissa osakeyhtiöissä yhtiökokoukset ovat joko varsinaisia tai ylimääräisiä ja yhtiökokouksissa tehdään yhtiötä koskevia päätöksiä. Viron julkisen osakeyhtiön suurin ero piilee siinä, että sillä on kolme pakollista toimielintä: hallitus, yhtiökokous sekä hallitusneuvosto. Suomen julkisessa osakeyhtiössä hallitusneuvoston kaltaista toimielintä taas ei tunneta.

Suomen ja Viron yhtiömuodoista avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osuuskunta sekä yksityinen elinkeinonharjoittaja ovat piirteiltään samanlaisia, eikä niiden toiminnasta löydy merkittäviä eroja. Ulkomaalaisilla yhtiöillä on kuitenkin edellä mainittujen lisäksi mahdollista perustaa Viroon myös sivuliike, jonka kaltaista mahdollisuutta Suomen yritysmuodot eivät tarjoa.

7.2 Yrityksen perustamisen vaiheiden vertailu

Yrityksen perustaminen alkaa niin Suomessa, kuin Virossa yritysideasta, jota työstetään kohti liikeideaa. Yritysmuodosta riippumatta, molemmissa maissa yrityksen nimi tulee rekisteröidä oman maansa kaupparekisteriin, jonka nojalla se voi toimia. Virossa yrityksen voi perustaa joko sähköisesti tai notaarin kautta, sähköistä vaihtoehtoa hyödynnetään huomattavasti useammin. Suomessa voi tätä nykyä myös toteuttaa yrityksen perustamisen suurilta osin sähköisesti tai sitten vaihtoehtoisesti tekemällä perustamisilmoituksen lomakkeella Patentti- ja rekisterihallitukseen. Viron kaltaista notaaria Suomessa ei kuitenkaan yrityksen perustamiseen tarvita.

7.3 Lupien ja ilmoitusten vertailu

Viron kaupparekisterissä rekisteröityneet yritykset tallentuvat automaattisesti myös veronmaksajien rekisteriin, kun taas Suomessa yrittäjäyys ja yritystoiminta vaativat erillisen ilmoituksen niin kaupparekisteriin kuin verohallinnollekin. Virossa yrityksen ei tarvitse erikseen ilmoittautua verottajalle, vaan verovelvollisuus astuu voimaan automaattisesti. Molemmissa maissa on rekisteröidyttävä arvonlisäverolliseksi, riippuen liikevaihdosta. Suomessa liikevaihdon raja kulkee vuodesta 2016 alkaen 10 000 eurossa, kun taas Virossa liikevaihdon tulee ylittää 16 000 euroa kalenterivuoden ajalta. Suomessa tämä raja oli ennen 8 500 euroa. Sekä Suomessa että Virossa yrityksen liiketoimintaa rajoittavat erilaiset laissa säädetyt tekijät ja joidenkin liiketoimintojen harjoittaminen on jopa kiellettyjä. Molemmissa maissa yrityksen nimen ja toiminnan tulee olla laillisia ja hyvän maun rajoissa kulkevia. Suomessa erilaisten vakuutuksien ottaminen on pakollista yritystoiminnan alkaessa, kun taas Viron laissa ei sellaisesta mainita.

7.4 Kirjanpidon ja tilintarkastuksen vertailu

Molemmissa maissa toimivat yrittäjät ovat kirjanpitovelvollisia. Suomessa ja Virossa ei ole suuria eroavaisuuksia kirjanpitolain suhteen, sillä molempien laista on asennettu tietynlaiset säädökset kirjanpitolakiin. Suomessa on määritelty omat standardit kirjanpidon suhteen, kun taas Virossa lähes kaikki toimijat voivat valita tekevätkö tilinpäätöksen kansainvälisen IFRS-standardin mukaisesti vai noudattavatko Viron kirjanpidon, eli Estonian GAAP - standardeja. Niin Suomessa kuin Virossakin listattujen yritysten on kuitenkin pakollista käyttää kansainvälistä IFRS- mallia, joka kattaa vuosikertomuksen kuluneesta kaudesta, toimintakertomuksen, tilintarkastuskertomuksen ja varainlaskeman. Tällä haarella Suomi ja Viro eivät eroa paljon toisistaan. Tilintarkastuksessa Suomi ja Viro eroavat toisistaan niin, että Suomessa melkein kaikki yritykset elinkeinoharjoittajaa lukuun ottamatta ovat tilintarkastusvelvollisia. Virossa taas tilintarkastus koskettaa pelkästään julkisia

osakeyhtiötä- ja yhteisöjä. Kaiken tämän lisäksi Virossa tulee täyttyä tietyntyyliset säädetyt ehdot, jotta tilintarkastusvelvollisuus astuu käytäntöön.

7.5 Verotuksen vertailu

Verotuksen suhteen voidaan sanoa Suomen ja Viron olevan kuin yö ja päivä. Suomen verotus on joko suhteellista tai progressiivista, kun taas Virossa on käytössä 20 prosentin suuruinen tasaveromalli. Suomessa veroja maksetaan siis tulojen suuruuden mukaan, kun taas Virossa 20 prosentin suuruinen vero maksetaan kaikesta ansio- ja pääomatulosta, henkilöstä ja yrityksestä riippumatta.

Merkittävä ero yritysten kannalta on myös siinä, että Suomessa yrityksen ovat velvollisia maksamaan liikevoitostaan veroa, kun taas Virossa yritysten liikevoittoa ei veroteta. Yritykset ovat arvonlisäverollisia sekä Suomessa että Virossa. Virossa arvonlisäverovelvolliseksi pitää hakeutua, kun myyntitulot ylittävät 16 000 euron rajan ja Suomessa vastaava summa on tammikuusta 2016 alkaen ollut 10 000 euroa.

Muiden verojen osalta merkittävä ero on myös perintö- ja lahjaverossa. Suomessa nämä ovat verotettavaa tuloa, mutta Virossa niistä ei makseta veroa. Esimerkiksi yritys voi täten Virossa periä tuleville sukupolville ilman maksuja, kun taas Suomessa tällaisesta toiminnasta verotetaan perintöverolain mukaisesti.

8 Yhteenveto ja johtopäätökset

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää, onko yrityksen perustamisessa eroavaisuuksia Suomen ja Viron välillä. Opinnäytetyömme teorian ja tutkimuksen pohjalta voimme todeta, että yrityksen perustamisessa Suomen ja Viron välillä on pieniä eroja, mutta ei kuitenkaan niin merkittävässä määrin, kuin voisi kuvitella. Merkittävimmät erot tulivat esiin toimintaympäristöistä, suomalaisia ja virolaisia yrittäjiä haastateltaessa. Yritysmuodot sekä yrityksen perustamisen prosessit ja niiden tuomat vastuut muistuttavat puolestaan pitkälti toisiaan. Yrityksen perustamisprosessissa samankaltaisuuksia löytyi esimerkiksi siitä, että niin Suomessa kuin Virossa on mahdollista perustaa yritys sähköisesti. Vanhanaikaisemmasta perustamistavasta eli niin sanotusta ”paperiversiosta” löytyy kuitenkin eroavaisuus. Virossa tällaisessa tapauksessa täytyy käännyä notaarin puoleen, kun taas Suomessa vastaava notaarin virkaa ei tunneta. Tutkimuksen yksi suurimmista eroista yrityksen perustamisen ja yrittäjyyden kannalta löytyi Suomen ja Viron verotuksen väliltä. Suomessa noudatetaan progressiivista verotusmallia, kun taas Virossa on käytössä tasaveromalli. Lisäksi Virossa ei tarvitse maksaa liikevoitosta lainkaan veroa, kun taas Suomessa yrityksen liikevoitto on verotettavaa tuloa.

Suomen ja Viron toimintaympäristöihin tutustuimme PESTE – analyysin avulla sekä haastatteleamalla yrittäjiä. Viron yrityspolitiikka koetaan yrittäjien keskuudessa enemmän yrittäjyyttä tukevana ja siihen kannustavana. Suomen yritysilmapiiri puolestaan nähtiin Viron ilmapiiriä byrokraattisempana sekä enemmän työntekijän kuin työnantajan etuja ajavana. Yrittäjät kokivat myös Viron toimivan ja laajan sähköisen järjestelmän hyvänä ja yrittäjyyttä helpottavana asiana. Sosiaalisten suhteiden hankinta tuntui myös haastattelujen perusteella olevan Suomessa haastavampaa kuin Virossa. Virossa koettiin suhteiden luomisen olleen kohtalaisen helppoa vanhoja kontakteja hyödyntämällä, kun taas Suomessa suhteet olivat yrittäjien mukaan muotoutuneet ajan kanssa. Teknologian suhteen eroksi nousi Viron digitaalisen allekirjoituksen ja E-kansalaisuuden tuomat mahdollisuudet, joita Suomessa ei ole.

Lähtökohtaisesti voidaan siis sanoa, että yrityksen perustaminen Virossa nähdään positiivisempana kuin Suomessa. Tähän vaikuttavia tekijöitä voi olla useita, joista varmasti yksi suurimmista on se, että Viro on onnistunut omilla yrittäjyyttä tukevilla päätöksillä ja brändäyksellä luomaan houkuttelevamman kuvan omasta yritys ympäristöstään. Viron kattava e-järjestelmä kerää myös kiitosta ja vaikuttaa varmasti omalta osaltaan yrittäjien mielikuviin Virossa toimimisesta. Suomalaiset yrittäjät tuntuivat olevan jonkin verran skeptisiä Suomeen kaavailtujen yrityshelpotusten toteutumisesta ja aiempia yrittäjyyttä tukevia päätöksiä ei pidetty riittävinä. Työntekijöiden palkkaamista pidettiin kalliina ja kannattamatto-

mana. Syitä tähän ovat osaltaan varmasti Suomen korkeat sosiaaliturvamaksut sekä esimerkiksi ylitöistä maksettavien korvausten suuremmat kustannukset.

Opinnäytetyö onnistui mielestämme kohtalaisesti puitteisiin nähden. Parannettavaa olisi kuitenkin löytynyt toimintaympäristön kartoittamisesta ja jälkikäteen mietittynä siihen olisi tarvittu enemmän aikaa ja mahdollisesti myös asiantuntijoiden apua. Valitsemamme aihe oli lisäksi sellainen, että ilman laajempaa kenttätyöskentelyä ja ajallisesti mittavampaa tutkimusta, siitä on mahdotonta löytää sellaista uutta tietoa, jota jo aiemmin saman aiheen tutkimuksissa ei olisi tullut esiin. Haastattelujen vastausten vähäinen määrä sekä sen jakautuminen vain rakennus- ja teollisuusalan yrittäjien vastauksiin aiheutti osaltaan sen, että tutkimuksen haastatteluista saamia vastauksia ei voida yleistää kaikkien yrittäjien mielipiteisiin aiheesta. Haastavinta tutkimuksessa olikin saada oma hankittu tieto kirjoitettua paperille niin, että siitä välittyisi myös lukijalle ymmärrettävä kuva prosessista. Koemme kuitenkin, että meille jäi tutkimuksen myötä vahva kuva siitä, miten yrityksen perustaminen Suomessa ja Virossa eroaa, ja mitä perustamisprosessi molemmissa maissa vaatii. Opinnäytetyö tehtiin tekijöiden oman kiinnostuksen ja tarpeen mukaan ja voimme todeta, että olemme saaneet kaikkiin niihin kysymyksiin vastauksia, joita itse ennen tutkimusta yrittäjyydestä pohdimme. Kaiken kaikkiaan voimme siis sanoa, että vaikka tutkimuksemme jäi joiltain osin vajaaksi, koemme sen hyödyn olevan meille tulevaisuuden kannalta suuri.

Lähteet

Ala-Mettälä, H. 31.1.2015. Luettavissa:

http://yle.fi/uutiset/suurten_ikaluokkien_elakoityminen_on_lievittanyt_tyottomyytta/774898

0. Luettu: 11.1.2016.

Asianajatoimisto Legistum Oy. Yrityksen perustaminen Viroon. Luettavissa:

<http://www.legistum.fi/yrityksen-perustaminen-viroon/>. Luettu: 19.10.2015.

PWC. Doing business and investing in Estonia 2014. Luettavissa:

<https://www.pwc.de/de/internationale-maerkte/assets/doing-business-and-investing-in-estonia-2014.pdf>. Luettu: 9.11.2015.

DBO. Doing business in Estonia. 2014. Luettavissa: http://bdo.ee/static/Doing-Business-In_BDO-Eesti-AS-2014.pdf. Luettu: 9.11.2015.

Doing Business. 2015. Luettavissa:

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/estonia/starting-a-business>. Luettu: 2.11.2015.

E-conomic. Bruttokansantuote - Mitä tarkoittaa Bruttokansantuote? 2002–2015. Luettavissa: <https://www.e-conomic.fi/kirjanpito-ohjelma/sanakirja/bruttokansantuote>. Luettu: 11.1.2016.

Eesti.ee. Registering a company. 7.10.2015. Luettavissa:

https://www.eesti.ee/eng/ettevotte_registreerimine. Luettu: 2.11.2015.

Elinkeinoelämän keskusliitto 2015. Hyötytietoa yrityksille: Muutoksia verotukseen vuonna 2016. Luettavissa: <http://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/2015/09/02/hyoty tietoa-yrityksille-muutoksia-verotukseen-vuonna-2016/>. Luettu: 11.1.2016.

Elinkeinoelämän keskusliitto 2018: Yrittäjyyden edellytykset ja kehitystrendit Virossa ja Suomessa 2012. Luettavissa: http://ek.fi/wp-content/uploads/EK_Viro_selvitys_syyskuu_2012.pdf. Luettu: 9.11.2015.

Elinkeinoelämän liitto 2016. Hinnat, kulutus ja elintaso. Luettavissa: <http://ek.fi/mita-teemme/talous/perustietoja-suomen-taloudesta/3894-2/>. Luettu: 11.1.2016.

Estonia.eu. A Dynamic Economy. 29.9.2015. Luettavissa: <http://estonia.eu/about-estonia/economy-a-it/a-dynamic-economy.html>. Luettu: 13.1.2016.

Investin Estonia. Estonian Investment Agency. E-Estonia. 2014. Luettavissa: <http://www.investinestonia.com/en/about-estonia/e-estonia#section-video>. Luettu: 15.1.2016.

Investin Estonia. Estonian Investment Agency. Invest in Estonia. Destination: Estonia Investment Guide. Luettavissa: http://www.investinestonia.com/images/trykised/Investment_Guide_En.pdf. Luettu: 22.10.2015

Investin Estonia. Estonian Investment Agency. Legal form. 5.5.2009. Luettavissa: <http://www.investinestonia.com/en/investment-guide/establishing-a-company/171-legal-form>. Luettu: 25.10.2015.

Ettevotlusope. Täisühing TÜ. Luettavissa: <http://ettevotlusope.weebly.com/424-taumlisuumlhing-tuuml.html>. Luettu: 25.10.2015.

Euroopan Komissio. Sosiaaliturvaoikeudet Virossa. 2012. Luettavissa: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Estonia_fi.pdf. Luettu: 16.1.2016.

Euroopan Unioni, Viro. 7.1.2016. Luettavissa: http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/estonia/index_fi.htm. Luettu: 14.1.2016.

Eurooppatiedotus.fi. 17.2.2012. Luettavissa: <http://www.eurooppatiedotus.fi/public/default.aspx?contentid=242190#.VpOL1FLz11E>, <http://ek.fi/mita-teemme/talous/perustietoja-suomen-taloudesta/>. Luettu: 11.1.2016.

Findikaattori. 27.1.2016. Luettavissa: <http://www.findikaattori.fi/fi/34>. Luettu: 27.1.2016.

Findikaattori. Väestön ikärakenne. 27.3.2015. Luettavissa: <http://www.findikaattori.fi/fi/14>. Luettu: 11.1.2016.

Findikaattori. Väestön ikärakenteen kehitys. 27.3.2015. Luettavissa: <http://www.findikaattori.fi/fi/81>. Luettu: 11.1.2016.

FINLEX. Kirjanpitolaki. 31.12.1997. Luettavissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>. Luettu: 29.10.2015.

FINPRO a. Maaraportti Viro. 2010. Luettavissa:

<http://www.finpro.fi/documents/10304/16101/Estoniacountryreport032011.pdf>. Luettu: 12.1.2016.

FINPRO b. Maaraportti Viro. 2010. Luettavissa:

<http://www.finpro.fi/documents/10304/16101/Estoniacountryreport032011.pdf>. Luettu: 17.1.2016.

FINPRO c. Maaraportti Viro. 2010. Luettavissa:

<http://www.finpro.fi/documents/10304/16101/Estoniacountryreport032011.pdf>. Luettu: 16.1.2016.

Globalis Viro. 9.4.2015. Luettavissa: <http://www.globalis.fi/Maat/Viro>. Luettu: 12.1.2016.

Globalis. Suomi. 6.11.2006. Luettavissa: <http://www.globalis.fi/Maat/Suomi>. Luettu:

11.1.2016..

Harju, M. Y-lehti. Kilpailuvaltina kestävä kehitys. 04/2008. Luettavissa: [http://www.y-](http://www.y-lehti.fi/arkisto/artikkeli/2140/Kilpailuvaltina+kest%C3%A4v%C3%A4+kehitys)

[lehti.fi/arkisto/artikkeli/2140/Kilpailuvaltina+kest%C3%A4v%C3%A4+kehitys](http://www.y-lehti.fi/arkisto/artikkeli/2140/Kilpailuvaltina+kest%C3%A4v%C3%A4+kehitys). Luettu: 6.1.2016.

Holopainen, T. 2014. Yrityksen perustamisopas. Asiatieto.

Infopankki. Suomalainen työkuulttuuri. 3.10.2014. Luettavissa:

<http://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/tyo-ja-yrittajyys/suomalainen-tyokulttuuri>. Luettu: 8.1.2016.

Infopankki. Suomalainen yrityskulttuuri. 3.10.2014. Luettavissa:

<http://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/tyo-ja-yrittajyys/suomalainen-yrityskulttuuri>. Luettu: 8.1.2016.

Koivuaho. Verotus Virossa. Luettavissa: <http://www.koivuaho.fi/verotus-virossa/>. Luettu:

9.11.2015.

Taloussanomat. Niemeläinen, J. 29.1.2015. Luettavissa:
<http://www.taloussanomat.fi/uutiskommentit/2015/01/29/viro-on-yrityksen-auvola-suomityontekijan-paratiisi/20151231/12>. Luettu: 27.1.2016.

Novasigma a. 2015. Luettavissa: <http://www.novasigma.com/rajavastuuoyhtio/>. Luettu: 19.10.2015.

Novasigma b. 2015. Luettavissa: <http://novasigma.fi/yrityksen-perustaminen-viroon/viron-yhtiomuodot-verotus/>. Luettu: 22.10.2015.

Novasigma c. 2015. Luettavissa: <http://www.novasigma.com/faqs/miksi-valmisyrittayksen-perustaminen-viroon-on-niin-yleista/>. Luettu: 2.11.2015.

Stat. Pajunen, A. Tilastokeskus. 12.3.2012. Luettavissa:
http://www.stat.fi/artikkelit/2012/art_2012-03-12_001.html?s=0. Luettu: 11.1.2016.

Research in Estonia. Ecology. 2012. Luettavissa: <http://researchinestonia.eu/research-areas/geo-biosciences/ecology/>. Luettu: 16.1.2016.

Riigi Teataja. Nugis, Ü, 15.2.1995. 9-15 §. Luettavissa:
<https://www.riigiteataja.ee/akt/28365>. Luettu: 31.10.2015.

Riigikantselei. Konkurentsivõime kava "Eesti 2020". Luettavissa:
<https://riigikantselei.ee/et/konkurentsivoime-kava-eesti-2020>. Luettu: 28.1.2016.

Riigiteataja. Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2011–2015. Luettavissa:
https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/3300/4201/3002/VV_25042013_194k_lisa.pdf. Luettu: 28.1.2016.

Ryynänen Consulting a. Viro on teknologian edelläkävijä. 27.5.2015. Luettavissa:
<http://ryynanenconsulting.com/fi/blogi/viro-on-teknologian-edellakavija/>. Luettu: 14.1.2016.

Ryynänen Consulting b. Nämä ovat Viron valttikortit. 5.8.2015. Luettavissa:
<http://ryynanenconsulting.com/fi/blogi/nama-ovat-viron-valttikortit/>. Luettu: 16.1.2016.

Yrittäjät. Simola, K. 12.1.2015. Luettavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/uutisarkisto/a/uutisarkisto/viroon-verojen-vuoksi-huhuja-virheellista-tietoa-ja-tyhmaa-verosuunnittelua>. Luettu: 27.1.2016.

Sitra. Teknologia tuo mahdollisuuksia, jos yhteiskunta uudistuu. 30.10.2015. Luettavissa: <http://www.sitra.fi/uutiset/teknologia-tuo-mahdollisuuksia-jos-yhteiskunta-uudistuu>. Luettu: 12.1.2016.

Summarum. Yrityksen perustaminen – 10 askelta liiketoimintaan. 12.11.2014. Luettavissa: <http://www.summarum.fi/yrityksen-perustaminen-10-askelta-liiketoimintaan/>. Luettu: 29.10.2015.

Suomenpankki. Finanssikriisin vaikutuksista Suomen talouteen 2011. Luettavissa: <http://www.suomenpankki.fi/pdf/167911.pdf>. Luettu: 28.1.2016.

Suomi.fi. Yrityksen ja muun yhteisön tunnistautuminen Katso-tunnisteella. 6.6.2015. Luettavissa: https://www.suomi.fi/suomifi/suomi/asioi_verkossa/sahkoinen_tunnistus_ja_allekirjoitus/yrityksen_ja_muun_yhteison_tunnistautuminen_katso_tunnisteella/index.html. Luettu: 13.1.2016.

Finland. Tallinnan Suomen Suurlähetystö. Suomi Virossa. Luettavissa: <http://www.finland.ee/public/default.aspx?nodeid=40615&contentlan=1&culture=fi-FI>. Luettu: 27.1.2016.

Talouhallintoliitto. Tilikausi ja tilinpäätös. 2015. Luettavissa: <https://talouhallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc-mita-jokaisen-tulisi-tietaa-kirjanpidosta/tilikausi-ja-tilinpaatos>. Luettu: 3.11.2015.

Mattwww.ee. Tampereen teknillinen yliopisto Laihonen, H. 23.5.2015. Luettavissa: http://matwww.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatkosems04/liitteet/JOS_hypermedia_Laihonen200505.pdf. Luettu: 27.1.2016.

TE-Palvelut. Työnhaku ja työskentely Virossa. 06/2015. Luettavissa: http://www.te-palvelut.fi/te/fi/pdf/eures_maaoppaat/Viro.pdf. Luettu: 14.1.2016.

Perustamisopas. Uusyrittäjäkeskus. Perustamisopas alkavalle yrittäjälle. 2014. Luettavissa: http://www.perustamisopas.fi/sites/perustamisopas.fi/files/Perustamisopas_2014_web.pdf. Luettu: 28.10.2015.

Perustamisopas. Uusyrittäjäkeskus. Perustamisopas alkavalle yrittäjälle. 2013. Luettavissa: http://www.perustamisopas.fi/sites/perustamisopas.fi/files/Perustamisopas_2013_web.pdf.
Luettu: 3.11.2015.

Valitsus a. Republic of Estonia Government Programme. 2015. Luettavissa: <https://valitsus.ee/en/activities/programme>. Luettu: 28.1.2016.

Valitsus b. Vabariigi Valitsus. Valitsuse tegevusprogramm. 2015. Luettavissa: <https://valitsus.ee/et/valitsuse-tegevusprogramm>. Luettu: 28.1.2016.

Valtioneuvosto. Mari Kiviniemen hallituksen ohjelmasta. 2010. Luettavissa: <http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/367816/hallitusohjelma-kiviniemi.pdf/4ece08eb-c703-4bc0-ac36-ab93e3a00607>. Luettu: 28.1.2016.

Valtioneuvosto. Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma. 2011. Luettavissa: <http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/147449/Kataisen+hallituksen+ohjelma/81f1c20f-e353-47a8-8b8f-52ead83e5f1a>. Luettu: 28.1.2016.

Valtioneuvosto. Ratkaisujen Suomi, pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma. 2015. Luettavissa: http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf/801f523e-5dfb-45a4-8b4b-5b5491d6cc82. Luettu: 28.1.2016.

Valtioneuvosto. Valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle nimitetyn pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelmasta. 29.5.2015. Luettavissa: http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf/801f523e-5dfb-45a4-8b4b-5b5491d6cc82. Luettu: 28.1.2016.

Valtioneuvosto. Valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle nimitetyn pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelmasta. 29.5.2015. Luettavissa: http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1433371/Tiedonanto_Sipil%C3%A4_29052015_final.pdf/6de03651-4770-492a-907f-89452141d0d5. Luettu: 11.1.2016.

Estemb.fi. Varu, J. Viron suurlähetystöneuvos. 8.5.2015. Luettavissa: http://www.estemb.fi/static/files/005/jaanus_varu_esitys_viron_taloudesta_08_05_2015.pdf. Luettu: 14.1.2016.

Vero.fi. Katso-tunnistus. 2015. Luettavissa: <http://www.vero.fi/katso>. Luettu: 13.1.2016.

Veronmaksajat. Hallitusohjelman veromuutoksia. 2015. Luettavissa:
<http://www.veronmaksajat.fi/palkka-ja-elake/verotus-2015/>. Luettu: 11.1.2016.

Visitestonia. Wifi - Langaton Internet-yhteys Virossa. Luettavissa:
<http://www.visitestonia.com/fi/tiedettavaa-virosta/pikatietao/wifi-langaton-internet-yhteys-virossa>. Luettu: 16.1.2016.

Yle.fi. Vuorinen, R. 28.3.2015. Luettavissa: <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/09/11/virolaisia-suomessa-jo-sata-tuhatta>. Luettu: 27.1.2016.

Ympäristöministeriö. Mitä on kestävä kehitys. 16.6.2015. Luettavissa: http://www.ym.fi/fi-fi/Ymparisto/Kestava_kehitys/Mita_on_kestava_kehitys. Luettu: 6.1.2016.

Yrittäjät f. Yrityksen vakuutukset. 4.2.2015. Luettavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yritystoiminnanabc/vakuutukset/>. Luettu: 28.10.2015.

Yrittäjät g. Perustamistoimet ja vastuut. 2013. Luettavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/>. Luettu: 28.10.2015.

Yrittäjät.fi a. Avoinyhtiö. 1.7.2014. Luettavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/avoinyhtio>. Luettu: 22.10.2015.

Yrittäjät.fi b. Kommandiittiyhtiö. 1.7.2014. Luettavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/kommandiittiyhtio/>. Luettu: 22.10.2015.

Yrittäjät.fi c. Osakeyhtiö. 1.7.2014 Luettavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/osakeyhtio/>. Luettu: 24.10.2015.

Yrittäjät.fi d. Osuuskunta. 1.7.2014. Luettavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/osuuskunta/>. Luettu: 24.10.2015.

Yrittäjät.fi e. Toiminimi eli yksityinen elinkeinonharjoittaja. 1.7.2014. Luettavissa:
<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/elinkeinonharjoittaja/>. Luettu: 22.10.2015.

Yrittäjät.fi f. Yrityksen perustamisen vaiheet. 29.10.2013.Luettavissa:
<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustaminen/>. Luettu: 28.10.2015.

Yrittäjät.fi g. Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus. 7.2.2014. Luettavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/verotus/elinkeinoonharjoittajanverotus/>. Luettu: 5.11.2015.

Yrityksen perustaminen a. 12.9.2013. Luettavissa: <http://yrityksen-perustaminen.net/yrityksen-perustamisen-vaiheet/>. Luettu: 28.10.2015.

Yrityksen perustaminen b. 2013. Luettavissa: <http://yrityksen-perustaminen.net/>. Luettu: 28.10.2015.

Yrityksen perustaminen c. Yrityksen verotus. 2013. Luettavissa: <http://yrityksen-perustaminen.net/yrityksen-verotus/>. Luettu: 4.11.2015.

Yrityksen perustaminen d. Yrityksen välitön verotus. 2013. Luettavissa: <http://yrityksen-perustaminen.net/yrityksen-valiton-verotus/>. Luettu: 4.11.2015.

Yritys suomi. Yrityksen perustamiseen vaadittavat asiakirjat. Luettavissa: <https://www.yrityssuomi.fi/yrityksen-perustamiseen-vaadittavat-asiakirjat>. Luettu: 3.11.2015.

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset

1. Millaisena näet Suomen/ Viron poliittisen ilmapiiriin yrityksen perustamisen kannalta? Mitkä viimeaikaiset (3-5 vuoden ajalta) poliittiset muutokset ovat vaikuttaneet yrityksen toimintaan a) positiivisesti ja b) negatiivisesti?
2. Miten taloudelliset tilanteet ovat vaikuttaneet yrityksen perustamiseen Suomessa/Virossa? Miten viimeaikainen(3 – 5 v) taloudellinen tilanne on vaikuttanut yrityksen toimintaan?
3. Oliko sinulla valmiina sosiaalisia verkostoja perustaessasi yritystä Suomeen/Viroon. Minkälaisia tai miten sait luotua niitä?
4. Miten näet teknologian yrityksen perustamisen yrittämisen kannalta, onko muutosta? Entä miten tekninen kehitys/digitalisoituminen on vaikuttanut toimintaan?
5. Kuinka oleellisena koet vihreät arvot omassa yritystoiminnassa?